

ŠALPOS BYLA

IŠLEIDŽIAMŲJŲ BILIJONŲ TIKSLINGUMAS

JAV pereinamais metais išleido šalpos reikalams per 14,3 bilijonų dolerių. Ir nors ta suma yra dvigubai didesnė negu prieš penkis metus tam reikalui išleista, atrodo, kad ji turi dar padidėti, kad patenkinus 13,5 milijonų (6,3%) amerikiečių reikalavimus. Maža to, jei tie yra šelpiami, turėtų būti šelpiami dar 10 milijonų, kurie iki šiol versdavosi be pašalpos, tačiau pagal teisybę turėtų būti šelpiami, nes jų pajamos yra mažesnės negu pragyvenimo brangumas reikalauja, o tas minimumas šeimai su dviem vaikais yra netoli 4,000 dolerių į metus.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Amerikos šalpos sistema yra palyginti nesena, ji prasidėjo 1930 ūkinės krizės pasekoje. Po to ji buvo vis papildoma, taisoma ir gadinama taip, kad šiandien visiems atrodo, kad ji priėjo liepto galą ir yra radikaliai keistina. Nūdien situacija yra tokia, kad jei pvz. New Yorke motina su 3 vaikais gauna į mėnesį 350 dol. šalpos, jei neapsimoka paimti pasiūlytą darbą už, sakykim, 450 dolerių į mėnesį.

Šiandien kas septintas New Yorko gyventojas gyvena iš šalpos, tas pats Bal-

timorėje, St. Louis ir San Francisco, o Bostone net kas penktas! Kiek geresnė situacija yra Detroite ir Los Angeles, kur iš šalpos gyvena kas aštuntas gyventojas. Dar geresnė Chicagoje ir Clevelande, kur iš šalpos verčiasi tik kas dvyliktas ar tryliktas.

Pašalpos skirstomos į: seniems (2 milijonai gavėjų), akliems (80,000), fiziškai darbui netinkantiems (900,000), ir didžiausiai grupei — šeimoms su pagalbos reikalingais vaikais. Tos kategorijos yra per 9,1 milijonus amerikiečių. Jie gauna per 5,4 bilijonus dolerių. Kaip matome į tą skaičių neįeina social security pensijas gauną asmenys, nei vadinamas Medicaid.

Šeimos su pagalbos reikalingais vaikais (AFDC) sudaro didžiausią problemą. 4/5 jų yra be tėvo dėl mirties, skyrybų, jo pabėgimo ar ne iš santuokos gimimo. Maždaug 50% tų šeimų yra baltųjų, skaičiuojant viso krašto mastu, bet tokiam New Yorke 90% yra juodųjų ar portorikiečių.

Šalpos paskirstymui reikalingas didelis biurokratinis aparatas. Skaičiuojama, kad 55 pašalpą gaunančiom šeimoms reikalingas vienas tarnautojas. Praktiškai jų skaičius yra daug mažesnis, už tat ir dažnokai pasitaikančius apgavimus sunkiau susekti.

Dėl viso to jau seniai sukamos galvos kaip rasti geresnę šalpos būdą, bet tik dabar prezidentas Nixonas pasiūlė radikalią permainą, nes faktinai federalinė vyriausybė padengia didžiausią šalpos dalį. Pagal tą planą kiekviena šeima su dviem vaikais gaus iš federalinės valdžios nemažiau kaip 1,600 į metus, kas pavertus juos į korteles su teise į papigintą maistą jau sudarys apie 2,460 dolerių vertę. Tiesa tai mažiau negu New Yorke dabar mokama tokiai šeimai, tačiau daugiau negu dabar tokia šeima gauna Tennessee, Louisiana, So. Carolina, Arkansas, Alabama ir Mississippi valstijose. Atskiros valstijos (irgi su federalinės valdžios parama) galės pakelti tą 1,600 dolerių sumą iki dabartinės mokamos pašalpos didžio (New Yorke 350, Illinois 300, Ohio 200 į mėnesį). Svarbiausia, federalinė pašalpa 1,600 dolerių sumoje neturėdys jį gaunantiems dirbti. Jie ir toliau ją gaus iki jų uždarbis pasieks 3,920 dol. į metus. Kartu ji atidaro duris į pašalpas tiems milijonams žmonių, kurie uždirba mažiau minimumo. Tas planas ne tik paskatins ieškoti darbo, tuo tarpu kai dabartinė sistema praktiškai ne tik ji draudžia, bet ir sulaukys šeimų iširimą. Be to, pašalpos minimumo vienodumas sulaukys tuos, kurie kraustosi į didesnius miestus, ieškodami... didesnės pašalpos.

Vienų žodžiu Nixono planas — Family Assistance Plan atrodo daug pranešesnis už dabartinę AFDC (Aid for Dependent Children) sistemą, bet ar jis bus įgyvendintas, priklauso nuo kongreso.

Baisūs vaizdai susidarė ant greitkelių, kuriais didžiuojasi Kalifornija. Daug kur suplyšo, kaip sulamdytas, grindinys. Daugelis viadukų ir tiltų sugriuvo, kaip vaikų žaislai. Po vienu tiltu virš greitkelio liko sutriuškintas tuo momentu pravažiuojąs sunkvežimis, kur žuvo du asmenys.

Televizijos reporteriai, tartum nepastebėję ir Apollo 14 grįžimo, skyrė specialias programas katastrofos vaizdavimui, ir programos metu akcentuodami vis nesibaigiančius žemės stūmus. Taip, vienos tikrai pusvalandžio programos metu, reporteris, o kartu ir klausytojai, pajuto šešis žemės virpulus.

(Nukelta į 2 psl.)

Žemės drebėjimas
Angelų mieste

Vasario 9-toji Los Angeles mieste ir jo apylinkėse buvo didelio žemės drebėjimo žemklė. Iš pat ankstyvo ryto, lygiai šeštą valandą, smarkus žemės drebėjimas staigiai supurtė žemę. Pagal žemės drebėjimų skalę sudrebinimas pasiekė 6,5 skalės rodyklę. Tai įeina į didelių katastrofų skiltį. Sudrebinimas tęsėsi vieną minutę, besikartojančiais stūmiais vis didėdamas, kol pasiekė savo viršūnę į keturiasdešimt penktą sekundę. Daug kur nutrūko elektra ir ta rytinė katastrofa vyko ankstyvo ryto prietemyje. Drebėjimo plotis apėmė apie 300 mylių ilgio ir apie 60 mylių pločio. Lydimas byrančių stiklų, stogo dalių, kaminų daug kur išversė medžių ir kalvų bei kalnų masyvų lavinomis, iš pirmųjų valandų jis atrodė būsiąs smarkus ir nuostolingas. Vėliau išgirstos žinios ir naujienos buvo šurpios ir grąšios.

Nuolatiniai po pirmojo stūmio besikartojantys stūmiai, tik jau silpnesni už pirmąjį, kartojosi visą dieną ir vasario dešimtosios dienos rytą. Stūmių intervalai kartais siekė tik kelių minučių. Taip jūsų korespondentas aštuntą valandą sėdęs prie stalo, turėjo bėgti, nes staigus stūmis viską, kas buvo paruošta pusryčiui apvertė ant stalo.

Drebėjimo centras buvo prie Newhall srities, apie 30 mylių nuo Los Angeles centro. Pačiame centre siurbavo aukštieji ir tik prieš keletą metų pastatytą dangorėžiai. Griuvo stiklai ir barstė šaligatvius. Įgriuvo senesnis vargšų prieglaudų namas, sutriuškines čia du asmenys.

Per visą milžiniškąjį miestą, drebėjimo bangos plito įnoringais zigzagais. Buvo gatvių, prekybinių ir privačių, kurių drebėjimas nepalietė. Bet kitose išvalė visus prekybų stiklus, iškas, ir kai kur sienas. Tik-tai ankstyvas rytas, kada prekybose ir darbovietėse nebuvo žmonių apsaugojo nuo tūkstančių aukų.

Tačiau aukų buvo. Iki šiol jų priskaičiuoja iki 45 asmenų.

Tai didžia dalimi visiškai sugriuvusios Veteranų ligoninės namai prie Newhall miesto ir sugriuvęs Olive

View ligoninės naujai statytas priedas. Šie abu namai totaliai sugriuvo ir po savo griuvėsiai palaidojo ligonis ir kelis personalo tarnautojus. Vien tikrai atkasiti aukas iš griuvėsių teko apie šešetą valandų darbo. Sugriuvę ligoninių garažai prislėgė "ambulansus". Nutrūko telefono ryšis, juo svarbesnis, nes ligoninės stovi izoliuotoje kalvų vietoje. Suvedus sąrašus, laukiama, kad aukų rasis daugiau.

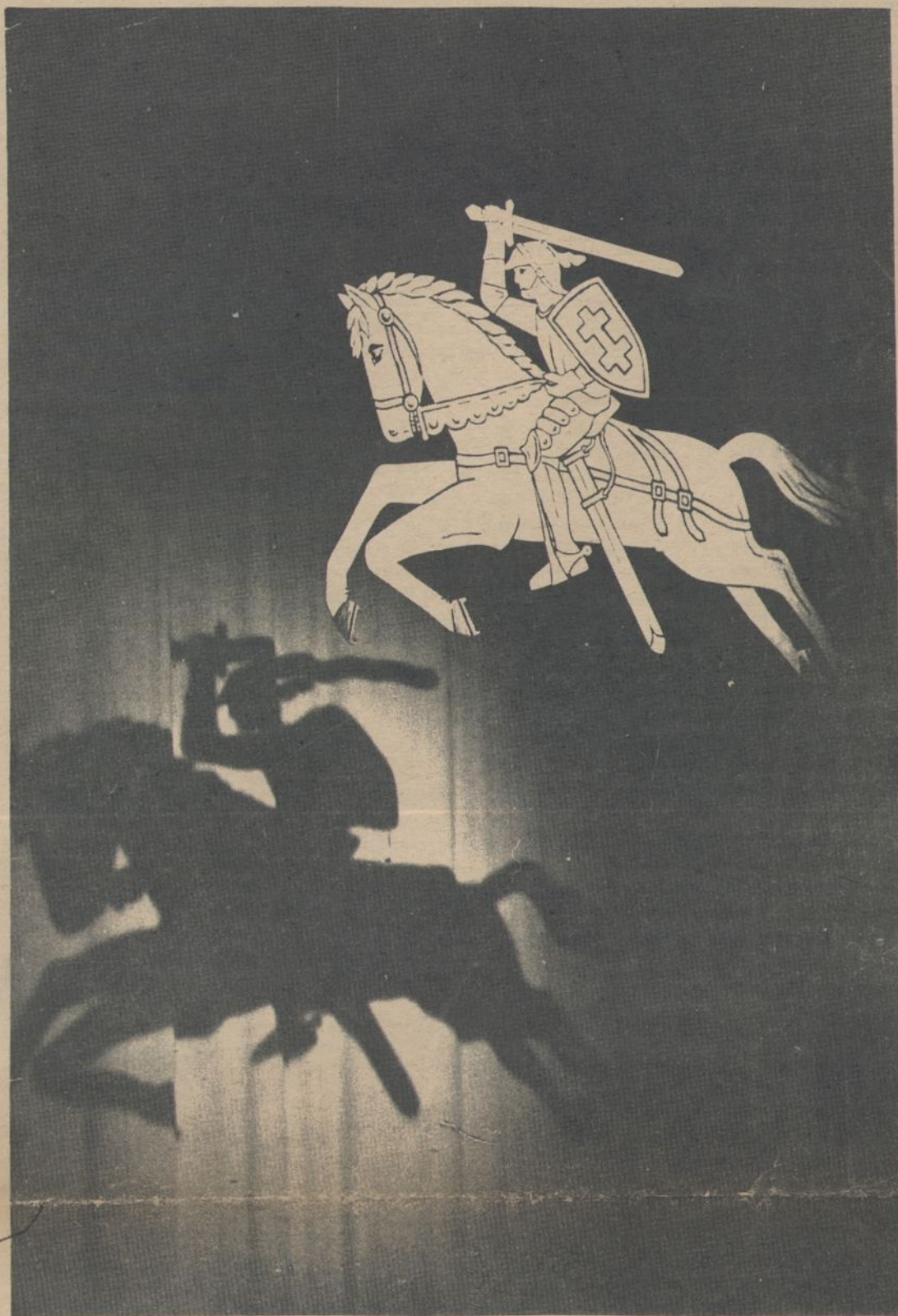
Tuo momentu išsijungė gazo linijos ir apylinkėje emė dauginti gaisrus. Sako, net tekanti saulė užtemo, paskendusi gaisrų dūmuose.

Tuo pat atsirado ypatingai stambus pavojus. Tai buvo suiręs milžiniškų rezervuarų sutvirtinimas. Šeši bilijonai galionų vandens emė gręsti nuplauti savo srove šimtas dvidešimt tūkstančių gyventojų plotą, kur yra dvidešimt tūkstančių namų. Visus tuos gyventojus skubiai evakuavo, sutalpinę mokyklose, ir kitoje patalpose. Palengva emė išleisti vandenį kitais skubos kanalais. Tautinė sągyba buvo mobilizuota ir užėmė apsaugos pareigas. Miesto burmistras ir vėliau gubernatorius paskelbė visą apskritį katastrofos vieta, kas reiškia galimybę taikyti ypatingus įsakymus paliečioje katastrofos vietoje. Evakuotieji žmonės dar vasario dešimtą dieną negali sugrįžti, dėl pavojaus, ir savo namus ir nežino, kiek jie yra nukentėję dėl žemės drebėjimo.

Baisūs vaizdai susidarė ant greitkelių, kuriais didžiuojasi Kalifornija. Daug kur suplyšo, kaip sulamdytas, grindinys. Daugelis viadukų ir tiltų sugriuvo, kaip vaikų žaislai. Po vienu tiltu virš greitkelio liko sutriuškintas tuo momentu pravažiuojąs sunkvežimis, kur žuvo du asmenys.

Televizijos reporteriai, tartum nepastebėję ir Apollo 14 grįžimo, skyrė specialias programas katastrofos vaizdavimui, ir programos metu akcentuodami vis nesibaigiančius žemės stūmus. Taip, vienos tikrai pusvalandžio programos metu, reporteris, o kartu ir klausytojai, pajuto šešis žemės virpulus.

(Nukelta į 2 psl.)

LIETUVOS LAISVĖS SIMBOLIS

V. Noreikos nuotrauka

JAUNIMO ĮSITRAUKIMAS Į LAISVĖS KOVĄ — YRA LAIDAS, KAD JI BUS LAIMĖTA

Dr. S. A. Bačkis, Lietuvos pasiuntinybės Washingtone patarėjas, vasario 7 d. kalbėdamas Washingtone surengtame Lietuvos nepriklausomybės atstatymo suaktyvėjimo minėjime, nušvietęs šios ypatingos dienos reikš-

mę ir prisiminęs žuvusius dėl Lietuvos laisvės, pareiškė:

"Mūsų praeities žygius už laisvę pagyveno praeitų kelių mėnesių mus sukrėtę įvykiai — Brazinskių žygis Turkijon, Simo KUDIRKOS

tragiškas šuolis į laisvę ir prieglaudos teisės negavimas. Tas lietuvių jaunuolio, augusio okupacijoje, žygis sujaudino mus visus, ypač jaunimą išeivijoje ir jį uždegė kovai dėl laisvės. Spontaniškai, mūsų jaunimas įsitraukė į drąsą kovą dėl jos ir veiksmams parodė savo ryžtą. Baltieji Rūmai pirmiausia norėjo patirti jaunimo pageidavimus. Mūsų jaunimo įsitraukimas į laisvės kovą — yra laidas, kad mūsų laisvės kova bus laimėta. Tai patvirtina Vasario 16 Dienos minėjimą.

Po Simo Kudirkos žygio sekė Vytauto ir Gražinos Simokaičių veržimasis į laisvę, pasibaigęs didžiausiom bausmėm. Tie visi įvykiai yra mūsų krašto jaunimo nuotaikų pavyzdžiai. Ypačiai Simo Kudirkos vardas liks amžiams įrašytas istorijoje. Jis priminė ir iškelė laisvės principą reikiamon aukštumon. Jis simbolis mūsų tautiečių, siekiančių laisvės. Mums visiems jis brangus ir mes didžiuojamės esą jo tautiečiai, liudėdami dėl jo ir jo šeimos likimo. Beveik šešias savaites skambėjo jo incidentas ir laisvės principo pabrėžimas Vakarų kraštuose. Simo Kudirkos užrašuose rasti žodžiai "UŽ LAISVĘ VERTA MIRTIS", — priminė mums pagarsėjusį 1775 metų Patrick HENRI šūkį — "LAISVĖ ARBA MIRTIS".

(Nukelta į 2 psl.)

THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

January 27, 1971

Dear Mr. Charge d'Affaires:

As the Lithuanian people commemorate the fifty-third anniversary of Lithuania's independence, it is my sincere pleasure to extend to you best wishes on behalf of the Government and people of the United States.

Lithuania's history is the record of a long struggle against foreign domination. In 1918, that struggle culminated in the bright flame of national independence when Lithuania took its rightful place among the nations of Europe. That flame was tragically extinguished only twenty-two years later when Lithuania was forcibly incorporated into the Soviet Union. Nevertheless, the spirit of the Lithuanian people has remained undaunted, and their hope for a restoration of national independence has never wavered. The courage and patriotic determination which have sustained this goal have been an inspiration to all who cherish freedom.

The American people understand and sympathize with the desire of the Lithuanian people to be masters of their own destiny. The United States Government, by its continued non-recognition of the forcible incorporation of Lithuania, affirms its support for Lithuania's right of self-determination.

Sincerely yours,

William P. Rogers
William P. Rogers

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires of Lithuania,
2622 Sixteenth Street, N. W.,
Washington, D. C.

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

Australijos patį pirmąjį savo organizacinį gyvenimą pradėjo sportininkai, kurie, praeitų metų pabaigoje, jau atšventė savo XXI-ą Australijos lietuvių sporto šventę. Tai yra gražus metų skaičius, ypatingai organizaciniame išeivijos gyvenime.

Nors mūsų organizacinis gyvenimas prasidėjo tik 1950 metais, tačiau jau prieš tai vienas iš pirmųjų pasireiškusių čia sportininkų buvo 1938 metų Tautinės Olimpiados dalyvis Juozas Šabaniauskas, laimėjęs Lietuvoje sidabro medalį ir jau 1949-jų metų pradžioje Gipslando plaukymo pirmenybėse, šuoliuose ir vandeni laimėjęs I-ą vietą. Vėliau pradėjo rodytis paskiros komandos, paskirų žaidėjų, kaip V. Šuto Sydnėje pateikimas į Australijos krepšinio rinktinę ir kt. Ir štai Sydnėje įsisteigia pirmasis Australijos lietuvių sporto klubas. Tas įvyko 1950 metų vasario mėnesį ir šiam klubui vadovauja žinomas Vokietijoje mūsų krepšininkas J. Gružas. Gaila, šis pirmasis klubas teišilaukė tik vienus metus ir vėliau įsisteigė dabartinis Sydnėjaus Kovas.

Iki šiol gyvuojąs pirmasis klubas buvo įsteigtas Melbourne taip pat 1950 metais. Atsikėlus į Melbourne gyventi buv. Lietuvos krepšinio rinktinės dalyviui Leonui Baltrūnui, kuris tuo laiku buvo ir Fizinio Auklėjimo, Sąjungos Vokietijoje įgaliotinis Australijoje, prasidėjo lietuvių sportininkų verbavimas, nes tuo laiku, kas savaitę atvažiuojant naujiems transportams, reikėdavo visus suvesti ir ištraukti iš lagerių į miestus. L. Baltrūno darbas buvo labai didelis, vėliau įsteigiant savąjį Varpo klubą.

1950-jų metų kovo mėnesį jau įsisteigia Adelaidės Vytis, kurios pirmieji steigėjai yra Lietuvoje dar buvę žinomi sportininkai J. Pyragius, J. Riauba, J. Kalvaitis, St. Urnevičius ir kt. Šis klubas per visą dvidešimtį metų buvo vienas iš stipriausių visoje Australijos lietuvių šeimoje, nes kaip yra stipri ir susigyvenusi, nors ir ne taip jau didelė, Adelaidės lietuvių bendruomenė, taip yra stiprūs ir jų sportininkai.

1951-aisiais metais kovo 4-tą dieną Sydnėje įsisteigia naujasis ir iki šiol išlaikęs Kovo klubas. Vieni iš pirmųjų šio klubo sumanytojų ir steigėjų buvo tuo metu buvęs Australijos Liet. B-nės pirmininkas J. Vaičaitis, prieš kelis metus miręs Bostone ir A. Ustjanauskas, kuris pirmaisiais metais buvo šio klubo pirmininkas. Šiais metais kokie sportininkai, švėsdami savo XX-tį ir neturėdami ryšių su savo pirmuoju buv. pirmininku A. Ustjanausku ir kitais buvusiais valdybų nariais bei sportininkais, prašo per mane perduoti geriausių sportiškus linkėjimus iš Australijos ir savo XX-čio baltaus metu, iškilmingajame Akte prisimins ir visus tuos, kurie daug prisidėjo prie mūsų sportinio gyvenimo Sydnėje ir kurie šiuo metu jau gyvena Amerikoje.

Sydnėjaus Kovas per savo gyvavimo XX-tį turėjo daug visokiausių laimingų ir vargingų dienų, kas yra pavyzdys daugelio mūsų išeivijos organizacijų, ne tik pas mus, bet manau ir pas jus. Buvo dienų, kada jau mažai netrūko iki galutinio užsidarymo, tačiau tas viskas buvo pernešta ir šiandien klubas stovi labai stipriai, gal kaip niekada ankščiau. O to viso priežastis yra senųjų sporto veteranų grįžimas atgal prie aktyvaus organizacinio gyvenimo. Grįžo atgal buv. pirmosios valdybos narys, buvęs šiaulių ir Kauno gerųjų klubų krepšininkas Vladas Daudaras, kuris pasikvietęs nenuilstamus veteranus Vincą Binkį, Joną Eismontą, D. Kraucevičių ir kitus, atstatė klubą iš pagrindų ir šiandien jau vien tik į krepšinio treniruotes šeštadieniais sueina virš 60 jaunuolių.

Sportinis gyvenimas Australijoje per tą pirmąjį dvidešimtį metų nuvarė didelę darbo vėgą lietuvių ir jos išlaikyme mūsų jaunimo tarpe. Pirmoji Australijos lietuvių sporto šventė, įvykusi 1950-jų metų pabaigoje Melbourne turėjo tik keturias krepšinio komandas ir ten dalyvavo tik apie 30 tuo metu buvusių krepšininkų, pirmąją vietą iškovojo Melbourne "Varpu". Gi paskutinioji XXI-ji sporto šventė, įvykusiai taip pat Melbourne, jau turėjo savo dalyvių apie 450 ir buvo rungtinamasi septynių Australijos lietuvių sporto klubų sekančiose šakose: vyrų, moterų, berniukų ir mergaičių krepšinyje; vyrų, moterų tinklinyje, stalo tenise, lauko tenise; šachmatuose ir golfe. Tas rodo, kad mūsų sportinis gyvenimas Australijos žemėje, kur nutautėjimas paskirų tautybių ir individų yra labai didelis, nesudžiūvo, bet, pilnai ir gražiai subuojojus, išaušo į puikų lietuvišką jaunimo medį.

Sporto šventės metu buvo įspūdingai gražu, kai buvęs Australijos Olimpinių krepšinio komandos, o taip pat ir eilė metų mūsų lietuvių rinktinės kapitonas adelaidiškis Algis Ignatavičius, kuris šiuo metu yra vyrų komandos treneris, kartu su savo sūnumi atstovavo savo krepšinio komandą. O kiek buvo šventėje tų tėvų, kurie jau nors ir neaktyviai aikštėje, bet kitose sportinėse parei-

XX ir XXI sporto švenčių vyrų krepšinio laimėtojai Sydnėjaus Kovas, Klapo iš kairės: A. Čerkesas, G. Gustafson, V. Krancevičius ir S. Lukoševičius. Stovi: treneris ir vadovas D. Atkinson, G. Sanka, G. Mikalauskas ir J. Liutikas.

LIETUVIŠKI "OSKARAI"

Jau antri metai iš eilės Darbininko redakcija Vasario 16-tos dienos proga atžymi praeitų metų New Yorko apylinkėse labiausiai nusipelnčius lietuviškuoju požiūriu asmenis įteikiant jiems Lietuvos nepriklausomybės medalius su specialiai paruoštais atžymėjimo lakštais kiekvienam atskirai nurodant už kokius Lietuvos ar lietuviybės naudai juo atlikusiu nuopelnus asmuo apdovanojimas.

Siemet tokia kultūrinė šventė įvyko sausio 31 d., sekmadienį, Kultūros židinyje, kuriai vadovavęs Darbininko redaktorius P. Jurskus, atidarydamas priminė pernai atžymėtusius septynis asmenis, pabrėždamas, kad redakcija tiki, jog tai yra viena iš skatinančių bei ugdančių priemonių, jog tai padaro mūsų kasdieninį gyvenimą prasmingesni, malonesnį aukojantiems savo trumpą poilsio laiką lietuvių tautos reikams.

Šventės programa praturtino padaryta 1970 metų mūsų veiklos apžvalga trim požiūriais: politiniu, visuomeniniu ir kūrybiniu. Politinę sritį, kiek ji buvo susijusi su Lietuvos laisvės likimu, apibūdino V. Vaitekūnas. Lietuvių literatūrinį praeitų metų gyvenimą išsamiai nušvietė rašytojas P. Naujokaitis, pateikdamas net statistinius davinius, kiek ir kokio žanro kūrybinių praeitais metais buvo išleista. Muzikinio mūsų pasaulio apžvalgą padarė muz. V. Strolia ir dailės dail. J. Bagdonas.

Kalbėtojai buvo savo sričių žinovai ir pranešimų temas iš anksto gavę. Jiems buvo duodami ir klausimai. Čia buvo prisiminti ir tylos minute pagerbti visi praeitais metais į amžinybę iškeliavę žymesni lietuviai, o itin kūrėjai poetas Henrikas Radauskas ir rašytojas Pulgis Andriušis. Aktorius H. Kačinskas paskaitė iš Radausko kūrybos pluoštą eilėraščių ir Pulgio Andriušio "Sudiev kvietkeli". Išskirtinai buvo prisimintas Simas Kudirka, kurio didžiulė nuotrauka stovėjo.

Kalbant apie išrinktuosius atžymėti, programos vedėjas P. Jurskus pabrėžė, kad niekas kitas nėra taip gerai informuotas apie savo visuomenės judėjimą, apie organizacinę veiklą ir atskirų asmenų pastangas

gose, kartu su savo aktyviaisiais vaikais sportininkais dalyvavo šioje, jaunatviškais veidais perpildytoje sporto šventėje.

Nekalbant apie eilinius paskirų šakų rezultatus, pamėnėsiu tik krepšinį, kuris yra per visą laiką pagrindinė mūsų sporto šaka. Jau ne tik kad paskutiniaisiais metais Australijos krepšinis padarė labai didelę pažangą, atsižvelgiant į Australiją geruosius Amerikos universitetų ar koledžių trenerius, kurie čia per sezoną moko australus trenerius ir komandas, bet tuo pačiu ir lietuvių komandos ir paskiri žaidėjai šiuo metu būtų daug geresnis ir rimtesnis varžovas, kad ir Amerikos Lietuvių Rinktinėi, kai jie buvo Australijoje. Mūsų sportinis gyvenimas auga ne tik savo narių skaičiumi, bet ir savo žaidybiniu standartu, kas rodo, kad jaunimas, mūsų lietuvių tėvų, kurie jau yra gimę čia Australijoje, būdami ir priklausydami saviesiems lietuvių sporto klubams, nepraranda nei savo mokslo, sporto bei išsilauklėjimo, bet daugeliu atvejų yra pranašesni už savo bendraamžius australus, kas pilnai įrodo mūsų sporto klubų naudingumą, reikalingumą ir būtinumą lietuviškojo gyvenimo raidoje.

Šiuo metu daugelis aktyviųjų klubų narių yra mišrių šeimų vaikai, kurie kartu su vedusiais vyrais ar išteikėjusiomis moterimis, įeigu tik viena pusė yra lietuviai, yra pilnateisiai nariai ir tokiose šeimose sportas gal būtų yra tik vienintelė priemonė lietuviškame bendravime.

Kaip pavyzdys, yra Sydnėjaus Kovo krepšinio sekcijos vadovas Donas Atkinson, kuris vedęs vieną iš mūsų žinomųjų krepšininkų Mariją Kelertaitę, pasidarė gal daugeliu atvejų geresnis lietuvis už daugumą tikrųjų lietuvių. Pats buvęs Pietų Australijos krepšinio rinktinės dalyvis ir be Australijos miestų lankęsis N. Zelandijoje ir kitur, išsireiškė: "Lietuvių metinės sporto šventės tai yra man ir daugeliui kažkas nepaprasto, aš jų laukiu visuomet, nes jokiuose kituose sporto karnivaluose taip nėra smagu, jaučiant visur tą nepaprastą draugiškumą ir aš jaučiuosi labai laimingas, turėdamas teisę dalyvauti šiose sporto šventėse ir atstovauti savąjį klubą".

biauti, vieningai veikti — sustiprina lietuvių veiklos svorį, pakelia lietuvių vardą ir patikrina veiklos sėkmę. Mūsų veikloje prisimintinas visuomet Vasario 16 Dienos Aktas, kurį visi — vienu balsu — priėmė ir pasirašė".

ŽEMĖS

DREBĖJIMAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

Ironiška sakyti, kad Lietuvos vardas vėl tapo pakartotas didžiulės spaudos tekstuose. Tai buvo Lithuania Drive, kuris labai netolimas katastrofos centro vietai. Ir Los Angeles Times štabo narys, kuris ten gyvena (Ken Lubas) plačiai aprašo katastrofos vyksmą prie Lithuania Drive ribų.

Ilgėsniam laikui tenka nutraukti mokyklų darbą, nes pastatai tikrinami nuo galimo pavojaus. Susisieki-mas staiga tapo labai susirūšėjęs įvairiais neįprastais posūkiais ir sustabdytais, nes sugriuvę tiltai ir viadukai, sumaišę susisieki-mo kryptis. Turtum naujos statybos pajuokai, greta aplūžusio naujo namo fasado sename Los Angeles miesto centre stovi net nepalietas katastrofos senas kaliforniškis namas (adobe) prieš pusantro šimto metų sulipdytas iš nedegintų molinių plytų.

Žmonės įspėti negerti nevirinto vandens, nes tas krano vanduo pasidarė juosvas, kaip iš balos.

Šis žemės drebėjimas, smalsuolių rišamas su tą naktį visišką mėnulio užtemimu. Esą čia esama ryšio. Gandas buvo, matyti, taip populiarus, kad seismografijos instituto pareigūnas tokį ryšį dementavo per radiją ir televiziją. Tačiau yra tikra, kad per Kaliforniją eina kelios žemės drebėjimo briaunos. Viena iš jų, ilgėsnį laiką neaktyvi, yra Sano Gabriel fault. Kaip tik ant jos ir atsitiko drebėjimo centras (Newhall ir Sylmar), kurio atliepius pakartoto milžiniškas plotas, įskaitant ir Los Angeles miestą. Žinovai tvirtina, kad niekas negali numatyti, ar pasikartos dar stiprus drebėjimas, bet jie taip pat tvirtina, kad smulkūs drebėjimai kartosis dar net keletą savaičių. Vasario 9 dieną smulkesnieji drebėjimai buvo jaučiami kas penktą ar penkioliką minučių, kol vakare devintą trisdešimt trenkė vėl stambokas, kai kur ir vėl numetęs daiktus nuo stalo, išvertęs jau sutvarkytas prekes krautuvėse. Neapskaučiuoti dar nuostoliai siekia šimtus milijonų dolerių. Visi sako: kaliforničio amžinas palydovas yra kaliforniškis žemės drebėjimas.

Report.

Mums rašo

KELI PRIMINIMAI
PONUI VL. RAMOJUI

Perskaičiusi DIRVOS 7-me numeryje Jūsų parašytą Chicagoje š. m. sausio 16-17 dienomis vykusią K. Binkio "Atžalyno" spektaklių vertinimą, sužinojau, kad pastatymo vaidintojų klasifikaciniame sąstate man tekę atstovauti mėgėjus.

Apgailestaudama gerbi-majam straipsnio autoriui turiu priminti, kad ši man pavestoji pozicija yra labai pavėluotai paskelbta. Matyti, informaciniuose kanaluose ji bus kur nors per ilgai užkliuvusi.

Jau slenka ketvirtas dešimtmetis, kai tenkinuos kitu pavedimu, kurį man suteikė Klaipėdoje vaidybos studija (vienerius metus jai vadovavo Borisas Daugvietis ir dvejus — Romualdas Juknevičius). Vėliau, šį studijoje gautąjį pasirošimą turėjau progos taikyti praktiniame vaidybos darbe būdama Klaipėdos ir Šiaulių Valstybės teatruose. Tarp kitko galiu priminti, kad teko dalyvauti ir, paties pirmojo "Atžalyno" pastatymo sąstate Klaipėdos Valstybės teatre.

Po žiemos sezonų, kiekvieną pavasarį su Valstybės teatro gastrolemis teko aplankyti ne tik visus didesnius žemaitijos, bet ir šiaurės Lietuvos miestus; jų tarpe ir Jūsų apskrities miestą — Biržus. — Taigi sceninio darbo patyrimui įsigyti ir jam ugdyti buvo dėkingos progos. Ten įgytomis žiniomis ir patirtimi dalinaus ir su kitais — vokiečių okupacijos metais Lietuvoje ir atsidūrusi Vakaruose (tremtinių stovyklose ir net šiame krašte): stačiau ne tik mažesnio veikėjų sąstato veikalus, bet net ir tą patį K. Binkio "Atžalyną", kurio iš eilės duoti keturi spektakliai žiūrovų buvo perpildyti.

Kiekvieną žurnalistą — didelį ar mažą — saisto tie patys etikos dėsniai: prieš informuojant kitur, pirma būtina pačiam pasinformuoti iš pirminių šaltinių. Pagal asmenines bičiulystes ar kitokius neaiškius nusi-teikimus lengvu ir neatsakingu plunksnos brūkštelėjimu beklasifikuojant žmones labai lengva atsidurti slidžioje klystkelėse.

Pasakytas žodis greičiau išdyla iš žmonių atminties; užrašytas — geras ar blogas, teisingas ar asmeninių sumetimų padiktuotas — lieka kaip istorinis dokumentas visiems laikams. Neteisingai degraduodamas kitą, rašantysis tuo pačiu rašo ir sau nemalonią istoriją.

Teodora
Skablauskaitė-Serapinienė
Chicago

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

5 1/4% CERTIFICATE OF DEPOSIT
 \$5,000 minimum — 6 months maturity

5 1/4% CERTIFICATE OF DEPOSIT
 \$5,000 minimum — 1 year maturity

6% CERTIFICATE OF DEPOSIT
 \$10,000 minimum — 2 year maturity

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIKŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

PASAULI, IŠGIRSK MUS!

Imperijų kūrimas, kaip istorija mus moko, neapsieina be melo, apgavystės ir naikinimo. Jų kūrėjai, nors ir kažin kokiais gražiausiais šūkais dengtusi, visuomet yra buvę ir pasiilks kietasirdžiai ir žiaurūs dspotai. Kad taip yra, mes lietuviai per daugelį daugelį metų esame patyrę savo kailiu. Kaip carų laikais, taip ir dabar už tą patį šventą lietuvišką žodį ir laisvės troškimą esame persekiojami, suimnėjami, kalinami, mušami ir šaudomi; arba vežami iš savo krašto į Sibirą ir ten nepakeliamose gyvenimo sąlygose sunaikinami.

Ta pati Murovjadą, kaip tinkama pavergtųjų naikinimo priemonė, yra pasisavinta ir vykdoma Rusijos dabartinių valdovų.

O, kaip žiauru, yra būti žmogumi beteisui ir kaliniu. Skaudu, kai tave kaltina, stumdo iš vietos į vietą ir kankina tik už tai, kad tu esi mažos tautos sūnus arba dukra. Argi mes kalti, kad esame lietuviai ir, kad lygiai, kaip visos pasaulio tautos, taip ir mes norime būti laisvi. Mūsų norai tokie, rodos, nekalti ir kuklūs. Mes visa širdimi troškame ir tenorime tik laisvės. Mums iki gyvo kaulo yra įgrisęs melas, apgaudinėjimas ir nekaltų žmonių naikinimas.

Laisvė tautoms yra įgimtas dalykas ir jos išplėsimas jokiais motyvais negali būt pateisinamas. Pavergėjas slopinamas tautose laisvės idealą kitų priemonių neturi kaip žudymą. Ar ne taip elgiasi sovietinė Rusija? Ji pavergtų tautų naikinimui sukūrė didžiausius su pačiomis moderniausiomis kankinimui kamermis kalėjimus ir darbo stovyklas. Sibiras virto lais-

vės trokštančių žmonių ištisu kapinynu. Per tuos tris dešimtmečius vien tik už laisvės troškimą krauju įmirko Lietuvos žemėlė. Šimtai tūkstančių yra nuėję sunkiu kančios ir asarų keliu, kad tas laisvės medis augtų, žydėtų ir duotų vaisių.

Simo Kudirkos atvejis ir Vyt. Simokaičiui mirties sprendimas spontaniškai išvedė tūkstantines minias protesto demonstracijoms. Jose lietuviai buvo ne vieni. Į jas jungėsi daugelis kitų mylinčių laisvę žmonių. Pajudėjo didžioji spauda ir televizija.

Toronte, miesto rotušės aikštėje, sausio 30 d. lietuvių surengtoje demonstracijoje dalyvavo latviai, estai, ukrainiečiai, lenkai ir kitų tautinių grupių vienetai. Po trumpo L. Švėgzdaitės atidarojimo žodžio, kalbėjo miesto valdybos narys W. Boytchuk. V. Gruodis nusakė demonstracijos dalyvių reikalavimus ir perskaitė Kanados žydų kongreso pasiūtą telegramą Sovietų Rusijos Galvai Podgorniui. Kiek ilgesnę kalbą pasakė žymus politikas advokatas Arthur Maloney, pasmerkdamas Vyt. Simokaičio nubaudimą mirtimi. Demonstracija buvo baigta Kanados ir Lietuvos Himnais.

Rytojaus dieną radijo bangomis mus pasiekė žinia, kad V. Simokaičiui mirties bausmė pakeista sunkių darbų stovykla. Kokia tai malonė? Per tas darbo stovyklas Sibire yra perėję ne šimtai, ne tūkstančiai, bet milijonai žmonių ir tik retas kuris iš jų yra išėjęs gyvas. Sovietų Rusijoje tokios stovyklos reiškia ne ką kitą, kaip lėtą žmonių sunaikinimą.

O koks šiandien likimas

Vaidzai iš Toronto lietuvių surengtos demonstracijos sausio 30 d. miesto rotušės aikštėje. S. Dapkaus nuotraukos

Vasario 16-ji mums primena mūsų tėvynės laisvės atgavimo pradžią. Vasario 16-tosios šventėje glūdi senoji, Lietuvos valstybė, jos dabarties skausmas ir kančia, atgimusios Lietuvos darbai ir mūsų gyvenimo aukos šventoji pareiga Lietuvos ateičiai.

Prieš 53-jus metus Lietuvą valdė okupantai vokiečiai. Griežta jų karinė administracija, kaip geležinėse replėse suspaudusi laikė Lietuvos gyventojus. Viskas kas tiko maistui, buvo konfiskuojama, miškai kertami ir vežami Vokietijon. Lietuviams, ypač miestuose, trūko maisto ir kuro. Tos neužmirštinios Vasario 16-sios pavakare, Vilniuje pas dr. Joną Basanavičių rinkosi Lietuvos Tarybos nariai. Daktaro butas buvo šaltas, nekurentas. Sustirę Tarybos nariai, persikėlė į šiltesnes patalpas, į Lietuvos komiteto nukentėjusiems nuo karo šelpti būstinę, kur ir pasirašė nepriklausomybės paskelbimo nutarimą.

Vokiečiai visai trukdė, kad Lietuva nebūtų paskelbta nepriklausoma. Jų tikslas buvo prijungti Lietuvą prie Vokietijos. Todėl jie labai pyko už tokį Tarybos nutarimą ir neleido jo paskelbti. Lietuvišką laikraštį, kuriame tas nutarimas buvo atspausstas — konfiskavo. Tada Taryba tą nutarimą atskirame lape, didelėmis raidėmis atspausdino ir plačiai paskleidė visoje Lietuvoje. Žinia, kad Lietuva pasiskelbė nepriklausoma valstybe, netrukus pasklido užsienyje. Amerikos lietuvius toji linksmą žinia pasiekė kiek vėliau.

Ne tik vokiečiai, bet ir lenkai, baltieji ir raudonieji rusai labai godūs buvo Lietuvos žemių, todėl kiekvienas jų, savais motyvais, norėjo Lietuvą paglemžti. Vokiečiai nepripažino Tarybos, kaip valstybės organo, neleido vyriausybės sudaryti. Apie Lietuvos nepriklausomybę bei ginkluotos krašto apsaugos sudarymą, nenorėjo nė girdėti. Tarybai buvo aišku, kad be kovos, be tautos sūnų kraujo aukos laisvės neatgaus.

1918 m. rudenį, kai vokiečiai galutinai karą pralošė, nors jų kariuomenė dar tebebuvo Lietuvoje, bet su jais nebe daug tesiskaityta. Reži-

nekalto Simo Kudirkos? Kaip rusai pasiėmė su juo? Pvz. iš JAV arba Kanados kiekvienas gali važiuoti kur kam patinka ir niekas už tai nebaudžia. Einant toliau, ar daug žmoniškumo rasime įkalnime Gražinos Simokaitienės ir išsiuntime Kudirkienės su dviem mažamečiais vaikučiais į Sibirą. Kuo prasikalto tuodu mažučiai, kad jiedu yra baudžiami ir atiduodami mirčiai ir nasrus?

Tai žiauri tikrovė, kuri prašosi revizijos. Užtenka melo, pavergtųjų naikinimo ir žmonių apgaudinėjimo! Mes norime laisvės, laisvės ir dar kartą laisvės! Pasauli, išgirska mus! (pb)

KALPAS UOGINIUS

Lietuvos kūrėjas-savanoris

mas varžtus atleido ir Taryba pradėjo viešai organizuoti kariuomenę. Tuščiais arsenalais ir tuščiu išdu kariuomenės organizavimas negalėjo būti spartus, bet... jau spalio mėnesį Vilniun rinkosi savanoriai ir netrukus pradėta organizuoti pirmieji pėstininkų pulkai. Krašto gyventojai vyriausybės veikla buvo patenkinti ir kuo galėdami rėmė ją.

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas ir vyrausios nuotaikos, kaip pastangos kurti Lietuvos kariuomenę, labai nepatiko bolševikams. Tuoju, raudonosios divizijos iš Rusijos patraukė Lietuvon, jos atgimstančią laisvę sužlugdyti. Šio mirtino Lietuvai pavajaus momentu 1918 m. pabaigoje — 1919 pradžioje, Lietuvos vyriausybė, iš Vilniaus pasitraukusi į Kauną, atsišaukė į tautą, šaukdama visus mylinčius laisvę ir Lietuvą bei sugebančius varbėti ginklą, nė valandos neatidėliojant stoti į krašto apsaugą laisvės ir tėvynės ginti. Vasario 16-sios aktui ir vyriausybės atsišaukimui klusnūs, jauni Lietuvos patriotai, palikę viską, tuoju stojo savanoriais šalies laisvę ginti. Ir tik didelio jų ryžto, drąsos ir kraujo aukos dėka, po atkaklių ir nelygių kovų, bolševikai ir kiti Lietuvos priešai buvo sumušti, iš Lietuvos išstumti ir Lietuvai iškovota laisvė ir nepriklausomybė.

Laisva ir nepriklausoma, gerai susitvarkiusi ir medžiaginiai aukštai pakilusi Lietuva gyvavo virš 22-jų metų.

Jeį šiandien sugebam šaukti pasauliui visuose tarptautiniuose forumuose dėl mūsų tautai padarytų ir tebedaromų skriaudų, tai tik todėl, kad tų 22-jų laisvės ir nepriklausomybės metų bėgyje, tauta sugebėjo išugdyti intelektualines ir moralines jėgas. Tuo intelektualiniu paveldėjimu ir čia, išėivijoje, ramstomės talkininkaujami tautai kovoje už gimtosios šalies laisvę.

Vasario 16-sios Aktas savo politine, dvasine ir moraline jėga prilygsta Lietuvos Himno tautinės dorybės didybei. Tai du labiausiai lietuvių sąžinės girdimi ir suprantami balsai, primenantį ištikimybę gimtajai šaliai.

Deja, Vasario 16-ją minint, dabar mūsų Tėvynėje neskamba varpai, nesigirdi artilerijos salietų, nežygiuoja gatvėmis šauniosios mūsų kariuomenės pulkai, organizacijos, minios žmonių ir neplėvesuoja ten mūsų tautinės trispalvės vėlavos, kaip būdavo nepriklausomybės metais.

Vasario 16-sios dvasia — maras okupantams. Jiems tai kontrrevoliucija, reakcijos, fašizmo šmėkla.

Nors Lietuva jau virš 30 metų okupuota, bet ne priklausomybės atsiminimas visą laiką gyvas tebėra mūsų sąmonėje, kaip jis gyvas ir visoje tautoje. Vasario 16-sios niekas neįstengs išbrauk-

ti ne tik iš Lietuvos istorijos lapų, bet ir iš jos nesibaigiančios buities.

Šiomet minėdami 53-ją nepriklausomybės atstatymo ir 31-ją dar žiauresnę vėl jos pavergimo sukaktį, turime susimąstyti ir pasiryžti vieninčiai, visomis jėgomis jungtis tėvynės laisviniu kovon, drašiai ir garšiai šaukti, reikalaujant mūsų tautai ir valstybei gražinti laisvę ir nepriklausomybę.

Šiandieną kiekviena lietuviška patriotinė organizacija turi būti laisvės kovos organizacija.

Tik vieningas, suderintas ir neatlaidus dėl mūsų tėvynės pavergimo ir tautos genocido šauksmas greičiau pasieks plačiosios pasaulio spaudos organus ir galingųjų ausis.

Vasario 16-sios programa, privalome prisiminti ir anais 1918 metais Lietuvą slėgusias dienas ir žmones: Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarus, kūrėjus-savanorius, karius, karo invalidus, Vyčio kryžiaus ordino kavalierius, partizanus, šaučius ir visus kitus kovojusius, tebekovojančius ir žiauraus ruso-bolševiko (Nukelta į 4 psl.)

ŠIS BEI TAS

• Kai LB vadovai vis alksta politinės veiklos, tai eilinių narių nevienas atatupstom spiriasi. Iš viso pas mus politika neturi patrauklumo, ypač svetur gyvenant. Daugelis griežtai vengia būti nariu politinės partijos ar šiaip bradžioti politikos raizgynėse. Dažnas ir politikuojas (ir neblogai politikoje nusimanąs) — kratosi politikieriaus vardo. Nesykį girdėjome kurį visuomenės veikėją išsiginant: aš tik tarp kitko nuomone pareiškiu, bet esu tik — spaudos žmogus, tik kultūrininkas, visuomenininkas. Dar kiti — dėl tarnybos pozicijų (pvz. USA valdžios įstaigoje) privalo vengti politinės narystės, ypač kur vedama kova prieš svetimą valstybę (Lietuvos okupantą). Tokiems priklausyti prie LB, jei ji bus politinė — tikrai nepriimtina. Ogi ir moterys — politikai nedaug turi palinkimo, joms taptų LB svetima. Tad kam iš to būtų pelnas? Nebent tiems vadams, kurie trokšta tarpusavio kovų: visi veiksniai už vieną botagą varžosi! Jei jau net pora — Vlikas ir Altas — nuo seniau sėdi politikoje, tai ar LB negana darbo kultūroje?

• Kaip žmogaus kūne paskiri organai turi savo funkcijas, bet ir vienas kitam pagelbi, tiesiog būtini tarpusavio paramos, taip ir čia: politika ir kultūra viena kitą remia ir papildo. Bet konkrečiam darbe smulkesnis pasiskirstymas yra naudingas. O ne visiems viską sykiu plėsti ir — nuolatos vienas kitam po kojų maišytis, stumdytis.

• O kultūros vagose itin daug apleistų usnynų (verčiau kultūra tesiskolina veikėjus iš politinių gardų). Pvz. mišrių šeimų išlaikymui savoje bendrijoje, vien tik pavieniui kam spaudoje retkarčiais prabilstant — rimtų pastangų ir plano iš centrų lig šiol nesulaukėme. O tai be galo svarbi sritis. Taip pat liet. knygos kelio ryškus siaurėjimas (esame knygnešij tauta!) — ar buvo bent mėginta visuotiniu mastu būklę taisyti, vieną ar kitą būdą praktiškai išbandyti? O tai yra pirmąsias LB prievoles, nes apylinkių susirinkimai merdi ir dūsta nuoboduliu ir — tarsi niekas nežino, kaip išbristi iš dvasinio tuštumo, iš biurokratinio formalizmo šioje organizacijoje.

• Vakams ir jaunimui skaitinių trūkumas gaudžiai tebekybo ore: lietuviškų mokyklų dar gausu, vadinas, vėliai dar išmoka skaityti, o ir autoriai teberašo, tik — nėra kas planingai ir pastoviai tuo reikalu rūpintųsi (pvz. kaip su teatru A. Kairys — "pajudino žemę"). Atrodo vis, kad nėra pas mus centrinių įstaigų pirmiejiams kultūros darbams.

• Sparčiai blogėja ir mūsų viešos kalbos reikalai. Knygos išeina su pasibaisėtinom klaidom ir — blogiausia, kad niekas dėl to jau nesijaudina. Į laikraščius drąsiai grįžta caro laikų slavybės. Eilinis rašto žmogus nekaltas, jei kultūros vadovai nebudi kur reikia, o laiko svarbesniu tašku — rungtis dėl politinių postų. Mes matome, kad eiliniai veikėjai apylinkėse turi gerų norų ir įdėda daug nuosirdžių pastangų. Bet negali gi žmogus viską vienas išmanyti, tam yra rinktinių asmenų centrai. O ir specialistų visom sritim dar turime, tik — trūksta organizacijos ir budrumo.

• Pvz. vienoj apylinkėj amerikiečiai pakviečia mūsų moteris pateikti lietuviškus pietus 150 žmonių. Sakomos prakalbos, teikiamos dovanos — žodžiu, graži išskilmė. Paskiau anglų spaudoj minimas įvykis su nuotraukom, nemaža reklama. Bet žiūrėkim, kas gi tuos lietuviškus pietus sudarė: ogi pirma eile — napoleonas, cepelinai, koldūnai... Lyg kvailiausias iš savęs pasityčiojimas! Lyg negalime valgius lietuviškai įvardinti, nes — vis tiek sa-vaij gaminame. Juk kas šeiminiškė įneša savotiškumą — prieskoniai, padažas, dydis, forma ir t.t. Pvz. pasaulio vynai — nors daugelis labai panašūs (vis iš tų pačių uogų ir panašiai išraugti), bet — kiek įvairių vardų! Kas gamintojas vis stengiasi duoti ką savotiško ir — savo vardą, nors dažnas neišskirs to skonio. Bet pas mus dar tas baudžiavinis menkystės jausmas: svetimi vardai puikesni! Dū V. Kudirka juokėsi, kad piemėnys ir girti viršaičiai vis griebiasi svetimos kalbos — lyg ji "unarą" pakelia.

• Bet dar negana su valgiais apsijuokti. Toje pietų programoje dar dainuotos dainos, taigi, lietuviškas pasirodymas svetimtaučiams... pritariant gitaroms. Gitara roblogas įrankis (o dabar ir hipių madoje!), bet — visai netinkamas ten, kur norima pasirodyti svetimiems su savo lietuvių. Betgi tie pietų ir programos ruošėjai taip pasiėlgė dėl nežinojimo. Ir čia kalti tie, kurie stovi viršūnėse, kurie išrinkti ir įsipareigoję vadovauti mūsų kultūros dalykams. Bet jie rungtis dėl sostų, o konkrečius reikalus praleidžia pro akis. Bent kasmet paruoštų išsamiai kruopštų planą ir viešai paskelbtų — gal ir iš šalies padėjėjų atsirastų. O gal reiktų iš Vliko ir Alto kviesti veikėjus, kad padėtų LB susidoroti su gausiais kultūros rūpesčiais?

VARŽOMAS LIETUVIŲ RAŠTAS

Kalbant apie okupuotoj Lietuvoj išleidžiamus lietuvių kalba žodynus "Tėviškės žiburiuose" esu pasisakęs, jog tenai ne viskas leidžiama spausdinti net grynai kalbos mokslo srityje. Dėl to juntamai, skaudžiai nukenčia lietuvių kalba, mokslas apie lietuvių kalbą. Tatai pastebime ir didžiajame Lietuvių Kalbos žodyne, leidžiamame Vilniuje. Nurodžiau pavyzdžių.

Dėl šio teigimo užsigavo JAV-se gyvenantis p. L. Dambriūnas. "Aidų" žurnale jis mane iškoneveikė. "Aidų" redakcijai nusiunčiau atsakymą, kurį man dr. J. Girmius sugražino, atsisakydamas paskelbti "Aiduose".

Prisiminkime, kaip apie rusų-komunistų laisvę pavergtuose kraštuose rašoma Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Suvažiavimo Darbų VI tome, išleistame Romoje 1969 metais.

Prof. dr. Antanas Musteikis "Koezistencija ir religinė laisvė" sako, kad paskutiniaisiais metais Vatikanas yra pasukęs kenksmingo bendravimo su Bolševikija linkme:

"Čia minėtinis nepriklausomos Lietuvos ir Lenkijos atstovų prie Vatikano statusų keitimai (pažeminiškai) ir Chruščiovo žento Aleksandro Adžubėjaus priėmimas paskiroje popiežiaus audiencijoje. Visi šie įvykiai negali būti išaiškinti atsiktiktinumu. Jie tad yra liudininkai naujo vėjo, kuris stipriai papūtė tarp laisvojo pasaulio ir to, kuris yra vadinamas Sovietų Sąjunga". (304 psl.).

Popiežius gali būti neklaidingas religiniuose sprendimuose (tam tikrais atvejais ir tuo abejojama), bet politiniuose laukuose jis tėra eilinis pilietis ir jo ar Vatikano judėjimai, priešingi lietuvių tautos interesams, gali būti atmetami, nei kiek nesusidedant katalikų drausmei.

Apie vėliausius rusų-komunistų prievartavimus lietuvių kalba žodynu atžvilgiu prof. dr. A. Musteikis pasisako, pradėdamas teisingu protavimu:

"Ieškodami šiaip supras tos laisvės atitikmenų ar pakaitalų Rytuose, neišvengsime staigmenų. Liberalių pažiūrų tyrinėtojai nusivils, o kiti apstulbs: atitiktinės skirsis ne tiek laipsniais, kiek rūšimis. Tos staigmenos — tai įkirtimas į sovietinio žodyno balą, kurią liberalieji sluoksniai gali pavadinti revoliucine, o konservatyvieji — prostitu-

cine. Reikia didelio išradin-gumo, vaizduotės ir perversijos kraštą pavadinti Sovietų Sąjunga, kai ten nėra sovietų nei sąjungos; kalbėti apie "liaudies demokratiją", kai liaudis neturi jokio balso; piršti "taiką" ir "koezistenciją", kai subversijos, mažo kalibro (guerilla) ir teroro troika turima galvoje ir t. t." (305 psl.).

Apie žodyną pareiškia: "Panašiai komunistų var tojama laisvė yra vienas labiausiai piktnaudotų ir piktnaudojamų žodžių. Okupuotame krašte išleistas Dabartinis Lietuvių Kalbos Žodynas (1954) štai kaip apibūdina laisvę: "Ne tariama nepriklausomybė nuo gamtos ir visuomenės dėsnių sudaro laisvę, o šių dėsnių pažinimas ir tuo žinojimu pagrįstas galimumas planingai priversti juos veikti tam tikriems tikslams".

Čia laisvė yra apibrėžiama prievartos sąvoka, kuri yra ne laisvės sinonimas, o priešybė. Taip suvokiama laisvė pagrindžiai ir yra prievarta, neaprežta jokiomis ribomis; ji neturi nieko bendro su laisve kaip pagrindiniu tvarkos principu ar metodu; ji neturi nieko bendro su minėtoje enciklikoje implikuojama "laisvės sritimi, kurioje sielos leidžiama žmoniškai kvėpuoti". (305-306 psl.).

Straipsnį baigia: "Vaisingam ir reikšmingam dialogui tarp Rytų ir Vakarų laikas ligi šių dienų nėra pribrendęs". (313 psl.).

Lietuviškų žodžių alinimas, jų rusinimas kalboje, periodikoje, dokumentuose, knygose yra ilgametės rusų kolonizacinės politikos tęstinumas, įtūžusiais tebevaromas ir dabar okupuotoje Lietuvoje.

Dr. Simas Sužiedėlis toj pačioj knygoj paskelbtam straipsnyje "Lietuvių tautos kova dėl raidės" rašo: "Tai primena dabartinius rusus bolševikus, prisijungusius dar daugiau svetimų žemių, kurias vadina "didžiosios tėvynės" (velikoje atėčestvo) vardu, kad nusmelktų atskiros, nerusiškos tėvynės sąvoką. Tiksliai šiuo metu suliejimas su rusų tauta dengiamas komunizmo, o anuomet jis buvo dengiamas panslavizmo, t. y. siekimo apimti visus slavus".

¹⁾ J. Balčikonis ir kiti: Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, Vilnius, 1954, 404 psl.

ALGIRDAS GUSTAITIS

vus viena Rusijos imperija, viena rusiška kultūra ir viena rusų kalba". (27 psl.).

Viena iš "suliejimui" kliūčių yra žodina, sena, visame pasaulyje žinoma lietuvių kalba, iš esmės skirtinga nuo rusų kalbos. Rusai deda visas įmanomas pastangas pakirsti bent kai kuriuos lietuvių kalbos pagrindus. Rusai džiaugiasi kiekvienu rusiško žodžio priugdymu lietuvių rašte, džiaugiasi kiekvienu seno lietuviško žodžio sunaikinimu, džiaugiasi ypač už okupuotos Lietuvos gyvenančių lietuvių pastangomis pateisinti lietuvių kalbos rusinimo, susinimo žałą. Juo lietuviškai mažiau gerbs lietuvių kalbą, juo lietuviškai daugiau kalbės rusiškai, juo jie daugiau gros rusų kompozitorių muziką, dainuos jų operas ar dainas, tuo giles lietuvių kultūros niekinimas, vedantis prie sunaikinimo.

Reikia veikti priešingai (nenušizengiant mokslo dėsniams), reikia ieškoti lietuviškos kilmės rusiškuose, ypač senuose, žodžiuose. Reikia lietuvių raštus duoti skaityti rusams, jei galima originaluose, jei ne — vertimuose. Reikia rusus raginti dainuoti lietuviškas operas, dainas, šokti mūsų tautinius šokius. Lai rusai skelbia apie lietuvių tautos kultūrinį įnašą jų kultūrai, jų mokslui, jų istorijai, jų archeologijai, jų literatūrai, jų muzikai, jų teisei, jų karo mokslui, jų žemės ūkiui, jų namų statybai, jų švietimui, ir tai galima pagrįsti rimtais duomenimis.

Rusai žino, kad jie daugeliui atžvilgių stovėjo ir stovi kur kas žemiau už lietuvių, už lietuvių tautą. Tos tiesos jie ypač bijosi! Durkime ta tiesa visa jėga tiesiai į mūsų tautos pavergėjus ar jiems padliaužiamus. Tuo sumažinsime rusų spaudimą.

Apie lietuvių pranašumą prieš rusus pasiskaitykime iš dr. V. Daugirdaitės-Sruogienės "Lietuvių kultūros istorijos bruožai", rankraščio teisėmis išleisto Čikagoje 1962 m.

Lietuvos Statutas, po 15 metų darbo, buvo baigtas 1529 m. "Rusai tik 200 metų vėliau susirūpino bendru įstatymų rinkiniu, o lenkai niekad nepajėgė sudaryti savo įstatymų rinkinio". (41 psl.).

Pirmoji lietuviškai išspausdinta knyga 1547 m. T. v. a. n. kstėj (Karaliaučiu). Martyno Mažvydo Katekizmas. "Rusų kalba pirmoji knyga buvo išspausdinta

Maskvoje tik XVIII amžiuje". (45 psl.).

Rusai visad stengdavosi (ir dar kaip stengiasi dabar!) apiplėšti lietuvių. Kalbėdama apie 1655 m., kada rusai okupavo nemažą Lietuvos dalį, rašo:

"Vilnius, nuo amžių karų nematęs pilnas turto, virto griuvėsiais. Ne tik kilnojamas turtas okupantų išgrobstytas, bet ir aukso-vario stogai nuo rūmų ir bažnyčių, marmuro kolonos, brangios raizytos durys, parketo grindys išgabentos į Rusijos gilumą". (49 psl.).

Autorė rašo 51 psl., kad Lietuvos kultūrinio susumavimo, "viso to blogio, tos demoralizacijos šakys glūdi Maskvoje, kuri nualino Lietuvą".

"XVII a. pabaigoje Lietuvoje gimęs Duleckis, atsidūręs Maskvoje, davė pradžią rusų muzikai, išvertęs į rusų kalbą muzikos teoriją ir supažindinęs rusus su priimta Vakaruose gaidų rašymo sistema. Šis faktas iki šiol niekur nebuvo iškeltas, o jis labai pabrėžiamas rusų kultūros istorijoje". (53 psl.).

Toliau:

"1840 m. mūsų kraštą ištiko didžiulis smūgis: panaikintas Lietuvos statusas ir jo vietoje įvesti Rusijos įstatymai". (73 psl.).

Švietimas pas lietuvių visad buvo aukštesnis. Rašydama apie 1854 m. švietimą:

"Rašytojas Ignas Chodžka paskelbė, kad tuo laiku vien žemaitijoje mokyklų buvo daugiau, negu visoje Rusijos imperijoje". (79 psl.).

Rusai didžiujasi rašytojais. Dėl kai kurių pasisako:

"Rusams taip pat atidavėme eilę talentingų rašytojų, mokslininkų. Ir Dostojevskio, ir Tolstojaus ir škotų kilmės Lermontovo giminystė siekia Lietuvą, poetai — ne tik Jurgis Baltrušaitis, bet ir Balmontas, Blokas, Briusovas buvo kilę iš Lietuvos... O visa aukščiausia rusų aristokratija — daugiausia Gedimino palikuonys — kunigaikščiai Trubeckoj, Golicinai, Bielskiai ir daug kitų". (107 psl.).

Lietuvių tautos dovanos rusų tautai gal dar nepasibaigė. Iš rusų neprašome nei aukų, nei dovanų — tik laisvės, tik netrukdymo gyventi laisvai, grąžinti išvogtas materialines, o svarbiausia istorines ir meno vertybes.

Kartais lietuviai mano, kad Lietuvos Statutas parašytas rusų ar gudų kalba. Taip nėra. Dr. V. Sruogienė apie to meto lietuvių vartotą raštą:

J. GRAUDA

Nemalonios nuotaikos

Kas nežino, kad Sovietų Sąjungoje labai respektuojami mokslo žmonės. Mokslininkas, kaip Kubilius, rašo mūsų svieto perėjūnas Edvardas, gyvena ištaiginguose namuose. Gal ir Volga jam per prasta, ir važinėja su žiguliais. Gal jis nuo aukso lėkščių kurapkės valgo ir Soči boržomą užgeria.

Ir Mieželaitis, ir Marcinkevičius, gyvena sau puikiuose apartamentuose Vilniaus pisdome (pistelskiji dom). Jiems nerūpi, kaip mums, sniegą apsisvalyti, pievutes laistyti ir dukrų mini-mini problemomis sirgti.

Sovietų Sąjungoje aukštuomenė gerai gyvena. Bet.. bet problema susidaro visai savitiška, visai nesmagi derinti ją su savo dvasine ramybe, kad ima aukštuomenės žmogus ir susergera.

Jau ryždamasis gulti ligoninėn, žmogus turi gerai prisiminti, ar rašte, ar kalboj, ar piešiny, ar mokslo veikale, ar vaidyboje, ar anekdote nesi išreiškęs ką nors toki, kas, suprantate, nevisai į generalinį toną.

Aišku, kiekvienas tokiu atveju priskiria sau būtų ir nebūtų griekų. Ir kas susilaikys, išgirdęs režimą pasiepiantį anekdotą nesusijuokęs. Bet ir tai nuodėmė.

Todėl išvykimas iš namų į ligoninę dabar įgavo tam tikrą skonį. Tas skonis, tai paprastas, žmogiškas, kasdieniškas susirūpinimas: gydys mane gerai, su visa medicinos talka, bet ar... neužgydys. Tai ir yra tos nemalonios nuotaikos, kurios ir sveikam ligą įvaro. Įvartyta liga sudaro grandinę: ištaigingi namai, žiguli, boržomas, nesveikavimas, ligoninė... gydymas... nugalėjimas...

Taip mums prisipažino stambus vyras iš tarybinio krašto, taip mes ir atpasakojome.

...Tai nebuvo nei gudų nei rusų kalba, kaip šiandien okupantas tvirtina, bet senovės rytų krikščionių bažnyčiai pritaikyta senoji bulgarų kalba, kuri ilgai niui keitėsi, įgydama daug polonizmų, lituanizmų, gudų išsireiškimų (ūkių terminai). Ji tiek nebuvo panaši į rusų k., kad XVII a. Maskva vadino ją stačiais — lietuvių kalba ir, norėdama naudotis "Lietuvos Statutu", turėjo jį verstis į rusų kalbą". (31 psl.).

Šie reikalai, ar tik užuominos, būtinos žinoti ir užsieniuose užaugusiai lietuvių kartai, linkstančiai į artines bendravimą. Tais klausimais labai reikėtų ypač jaunųjų mokslininkų, kaip ir dabartinių studentų, platesnio susidomėjimo, atskirų temų pastudijavimo, straipsnių, disertacijų ir knygų. Jaunieji geriausiai šiuos lietuvių tautai ir apilamai Europos kultūrai svarbius istorinės kultūros aspektus gali perduoti vakarų pasauliui.

VASARIO 16 MININT...

(Atkelta iš 3 psl.) viko nelaisvėje tebekankinamus mūsų tautiečius. Garbė mūsų jaunimui

— studentijai, kuri taip laiku, sąmoningai, aktyviai ir efektyviai veikė įžuliai bolševikų persekiojamų mūsų tautiečių Brazilinkų ir kankinio Simo Kudirkos byloje.

Dirbkime ir tikėkime, kad ne už kalnų toji Vasario 16-jį, kada trispalvės vėl laisvoje mūsų Tėvynėje suplėvesuos ir išsilaisvinusieji Lietuviai džiaugsmingai giedos Lietuva Tėvyne mūsų...

LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJA

Lietuvių Rašytojų Draugijos premijos komisija sudaryta Chicagoje, į kurią įeina: Algirdas T. Antanaitis, Anatolijus Kairys, Vincas Ramonas, Povilas Gaučys ir Lietuvių Fondo atstovas dr. Kazys Ambrozaitis. Bus vertinamos 1970 m. išleistos literatūrinės knygos lituvių kalba. Premijai 1000 dol. duoda Lietuvių Fondas. Leidyklos prašomos tuojau siųsti savo išleistų knygų po 4 egz. premijos komisijai šiuo adresu: P. Gaučys, 3222 W. Marquette, Chicago, Illinois 60629.

SKAITYKIT IR PLATINKIT DIRVĄ

SOVIETINIS ŠPIONAŽAS

(4)

ŽUDYK IR NEKLAUSK

Pasiruošimai naujai misijai tęsiasi ilgai. Ypač įdomu čia patiekti Sudoplatovo patarimus Chochlovui verbuojant naujus agentus.

"Žmonės, kuriuos mes ieškome šiam amatui, sakė Sudoplatovas, negali būti kriminaliniai nusikaltėliai ar policijos paieškomi, nes jie linkę dirbti tam, pas daugiau moka. Taip pat netinka pasirinkti agentais ir tuos, kuriuos gamta apdovanojo grožiu, yra turtingi ir laimingi savo gyvenimu. Jiems bendradarbiavimas su mumis nieko neduos. Nereikia rinktis ir tokių, kurie yra gobšūs pinigams, jais negalima pasitikėti. Reikia rinktis tarp tokių, kurie yra atstumti, paniekinti, nepatenkinti savo gyvenimu, ar dėl to, kad jie negražūs, ar dėl kitų priežasčių nemėgiami ir yra nepatenkinti savo gyvenimu. Tas jiems sukelia nepasisekimo kompleksą ir jie norėtų atsigriebti prieš tuos kuriems gyvenime pasisekė. Priklausymas slap-tai organizacijai jiems sudarys didelę svarbą, jie jausis dideliais ir svarbiais asmenimis, ko iki to laiko siekė..."

Gi dėl santykių tarp agentų, tai reikia griežtai laikytis šių taisyklių:

1. Grupės vadas Chochlovas gyvens šveicarijoje, bet joks agentas neturi žinoti jo gyvenamosios vietos, nei tikros jo pavardės.

2. Kiekvienam kitam agentui jis turi būti žinomas vis kitokiu slapyvardžiu. Jis su jais susitikinės pasima-

tyme, kurį pats nustatys kur ir kada, bet niekad su jais nesusitiks šveicarijoje.

3. Savo agentams paves darbą įvairiuose Europos vakarų kraštuose, bet niekad šveicarijoje.

Tačiau nelauktas incidentas pertraukė pasiruošimą, tai svarbaus sovietų agento "Kurt" vakarų Vokietijoje išdavystė, kuris prisistatė prancūzų žvalgybai ir paklojo ant stalo viską ką žinojo. Maskvoje įtarė, kad jis galėjo įpasakoti daug dalykų apie sovietų žvalgybos centrą Karlshorste. Buvo svarbu sužinoti iki kokių laipsnių pavesta Chochlovui misija sukompromituota. Tad reikėjo misiją atidėti, kol dalykai pasidarys aiškesni.

Po to dar keli nauji įvykiai sukrėtė sovietų žvalgybą, tai antisemitizmo banga 1953 metų pradžioje, kaip žydų gydytojų konspiracija ir nušalinimas kai kurių svarbių asmenų, ypač tų, kurie vadovavo žvalgyvai. Po to dar sekė Stalino ir Berijos mirtis, Vokietijos sovietinės zonos darbininkų sukilimas 1953 metais ir kt.

Keičiantis įvykiams, Chochlovas galvojo, kad atėjo įatogus momentas prašyti atleisti iš žvalgybos. Rezultatas buvo negatyvinis. Jam buvo duota suprasti, kad jei bus pertvarkoma žvalgyba, tai jis bus vienas paskutiniųjų, kuris bus atleistas. Ir visa ką jis gavo, tai kelių mėnesių atostogas, kad galėtų universitete pasiruošti egzaminams.

1953 metų spalio mėnesį Chochlovas buvo iškviestas į žvalgybos centrą, kur jį priėmė labai svarbus asmuo — Panuškinas, buvęs diplomatas, penkerius metus išbuvęs ambasadoriumi Amerikoje, paskui pas Tchang-Kai-Ceką

ir vėliau komunistinėje Kinijoje. Jo Chochlovas anksčiau nebuvo sutikęs. Panuškinas po trumpos įžangos pasakė:

— Stai apie ką eina reikalas; ar galime mes persigabenti žmogų iš vakarų Vokietijos? Jums pavedama ši operacija ir savo dispozicijoje turėsite du vokiečius agentus, kuriuos buvote užverbavę Karlshorste. Ką jūs galvojate?

— Tai priklauso nuo to žmogaus asmenybės. Jei jis nori būtinai čia atvykti, galima padėti, bet...

— Ne, jūs nesupratote. Tai nėra savanoris perbėgėlis. Tas žmogus turi būti jėga atgabentas, gyvas ar miręs. Pagaliau, jei jis bus miręs, galėsime palikti kitą pusę. Jo lavono mums nereikia.

— Aišku galima, — atsakė Chochlovas. Tai bus ne pirmasis ir nepaskutinis. Bet aš nematau, kodėl mano buvimas reikalingas šioj operacijoj. Du agentai, apie kuriuos jūs kalbate, Franz ir Felix, yra tokiame reikalui prityrę ir šią misiją lengvai atliks.

Paniuškinas suraukė antakių.

— Ne. Jūsų agentai yra vokiečiai ir mes jau turėjome keletą nepasisekimų su vokiečiais dėl to asmens. Mes juos galima panaudoti tik po vadovybe vieno iš mūsų kardininkų. Jūs vyksite į Vokietiją ir vietoje vadovausite pagrobimo operacijai. Žmogus, kurį reikia likviduoti yra rusas emigrantas, teroristas, kurį mes laikome pavojingiausiu priešu. Įsakymas yra duotas iš Kremliaus. Jums bus duota byla su juo susipažinti. Peržiūrėsite ir po to mes aptarsime smulkmenas. Bet nesivėlinkit, nes tai skubus reikalas.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVOS NEDALIOS TEMOMIS

Trys klausimai rašytojui Jurgiui Gliaudai jo veikalo
SIMAS išleidimo proga

— Kodėl paėmėt savo veikalui Simo Kudirkos išdavimo temą?

— Tik prieš tris mėnesius su skausmo plyštanciomis širdimis mes demonstravome dėl Simo Kudirkos išdavimo. Tai buvo nuostabios dienos, kada taip staigiai atsirado mus vienijąs pradai: ir šiaip, ir anapus mes pasijutome viena tauta, skriaudžiama, naikinama, persekiojama. Tai perkėlė Simo įvykį į kitą dimensiją, į nebutinio įvykio pastraipą, jo asmenį tai padarė ir simboliu ir visuomeninių siekių centru. Toks nuostabus vaidmuo turi savo bėgį ir man buvo baugu, kad laikui bėgant ir gyvenimo realybei dundant, Simo istorija ims palengva dengtis užmaršties dulkėmis. Todėl stengiausi užfiksuoti su b e l e t r i s t i n t o s realybės veikale tą šurpujį įvykį, kad jis ilgam liktų su mumis ir ilgai bylotų mums apie lietuvių siekį laisvės: ir sau asmeniškai, ir savo tėvynei.

Brazinskų, Simokaičių ir Simo Kudirkos karta savo aistringų poveržių į laisvę nuostabiai liudija, kad Lietuva tebėra tylos rezistencijos būvyje. Būtų verta skirti veikalus Brazinskams ir Simokaičiams, bet medžiagos stoka kol kas sulaukia nuo jiems skirtų veikalų rašymo.

— Ar buvo pakankamai medžiagos Simo Kudirkos veikalui?

— Turėjau labai daug medžiagos. Investigacijų raportai, įvelti į tą įvykį asmenų tardymai ir liudijimai, spaudoje tilpusių vertinimų, analizių, detalizacijų, pasisakymų gausa. Pasiskyrę peržiūrėjimų objektų buvo bent apie tūkstantį. Viskas tai vertė įtemptai dirbti, bent po šešiolika valandų paroje, kol viską buvo įmanoma susistemati-
zuoti ir atrasti tikrovinį vaizdą, sukurti ir meninę tiesą, atsiekti autentiškumą, suderinti prieštaravimus, susumuoti sutapimus ir, pagaliau, pavaizduoti detalizuotą įvykį su natūralia chronologine ašimi, tačiau nevengiant ideologinių kontrapunktų. Tai buvo mano Agonijos metodas. Jo laikiausi ir ši kartą.

Medžiagą Simui rinkau nuo pirmųjų dienų, kada įvykis tapo žinomas spaudai. Pirmą buvo nepaprastai gausa spaudoj tilpusių žinių, paskui atėjo televizijoje pasirodę įvykio dalyviai, asmeniškai patirtis su Vigilant tipo laivu, nuotraukos

Rašytojas JURGIS GLIUDA

ir investigacijų (trijų) masyvūs sąsiuviniai (iki 500 puslapių).

Ypatingai esu dėkingas Algirdui Gustaičiui, paripūnusiam darbui reikšmingiausią medžiagą. Dėkoju už talką Napoleonui Nyergeris ir Aleksandrui Dabšui. Turėjau dar paskirų korespondentų dėl detalizacijos.

Tos skaudžios temos prišėmimas sąmonėn ir, kartu, autoriaus instinktyvi pastanga slaptu dalyviu įžengti į dėstomą įvykį, gerokai sukrečia nervus ir žeidžia kasdienybės rutiną. Medžiagos gausa apstoja temą, kaip tankus miškas užstoja tikslą. Tikras Simo pažinimas, kaip naujos, drąsios ir vis labiau ryškėjantios lietuvių rezistuojančios kartos simbolis ir buvo mano darbo tikslas. Apie jį, kaippo asmenį, žinios yra fragmentinės, bet jo simboliško veikimo potekstėje buvo nuostabi įtaiga visai lietuviškai išeivijai ir, be abejo, lietuviams tėvynėje. Simo šuolis į mirazinę laisvę buvo amžinas žmogaus siekis idealo ir laimės idealą atsiekti. Fatališka siekio nesėkmė tapo tragedijos skraiste ties herojumi. Tokia įvykio analizė įprasmina buitinę Simo istorijos pusę.

— Ar nereikėtų šį veikalą pristatyti pasauliui?

— Man, kaip lietuviui, atrodo, kad tai būtų dalis darbo, jeigu SIMAS liktų tik mūsų tarpe. Ir tokių pasiūlymų yra daug. Tačiau gyvenimo realybė čia irgi reikšmingas veiksnys. Kaip d e m o n s t r a c i j ų plakatams turėti, taip lygiai ir knygai išversti ir išleisti neužtenka švento lietuviško entuziazmo. Reikia pinigų, reikia finansinio priedo prie leidyklos investicijos. Viena patyrusi leidykla geidžia tą knygą išleisti anglų kalba. Tai jau reikšminga įžanga į pasaulį. Ar planas taps realybė man norisi tikėti.

Įvykio garsas dar neišdilo iš kitataučių atminties ir tokia knyga mums būtų stiprus ginklas įrodyti, kad Lietuva tebėra re-

zistencijos būvyje, nes tai liudija neužslopinamas veržimasis į laisvę. Anglų kalba veikalą tiktų plačiai dovanoti amerikiečiams, jų pareigūnams, rinktiesiems asmenims, mokslo žmonėms, spaudai, knygynams, jaunimo organizacijoms religinėms institucijoms. Čia būtų neribotos proletuviškos akcijos galimybės.

Jūs esate toli, toli —
Už okeano, murmančio, gilaus.
Tos žemės svetimojo padangėj
Praeivis jūs nė vardo nepaklaus.

O mes jus minime su širdgėla tylia
Kaip karštą, gyvą savo kraujo lašą.
Tur būt, ir jus gimtinės ilgesys
Į mielą Lietuvos padangę neša.

Jūs ten, mes čia, bet mūs bendri jausmai.
Tegul širdis jais plakus nenustos.
Sujunkime rankas bendrojo kovoj
Už pergale teisybės,
Laisvės ir šviesos!

V. Mykolaitis-Putinas

Vilnius, 1961 m. kovo 2 d.

JADVYGA PAUKŠTIENE

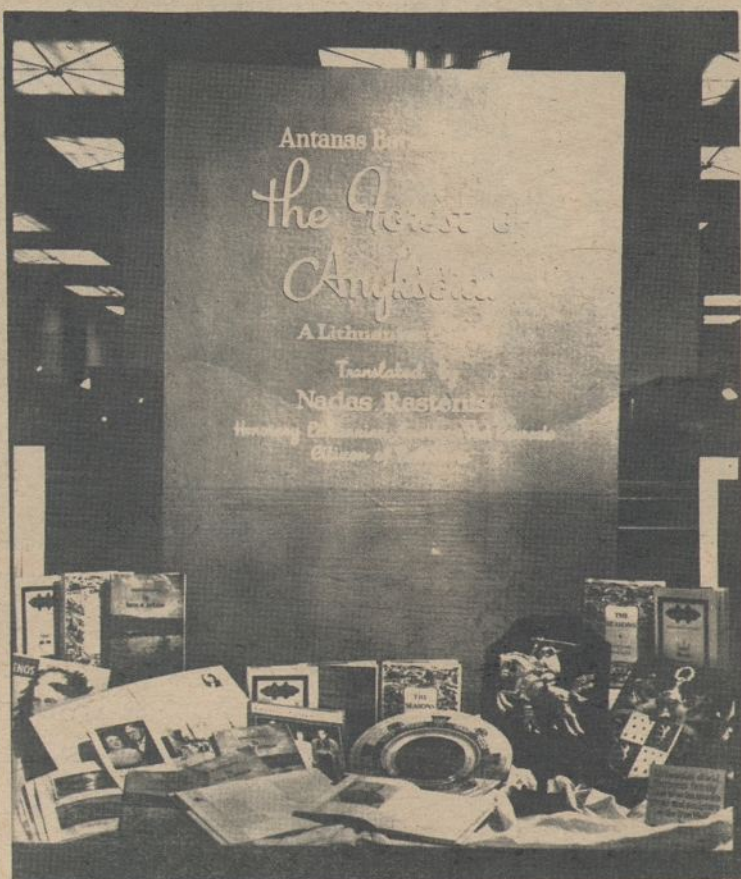
Po kovos.

JUNGtinė DAILININKŲ PARODA VASARIO 16 D. PROGA

Prie įspūdingesnio ir reikšmingesnio Vasario 16 d. paminėjimo daug prisideda Čiurlionio galerijoje, Chicagoje ruošiamos jungtinės dailininkų parodos, kurios paprastai visuomenės yra gausiai lankomos. Tai gražus dailininkų įnašas su savo kūryba prisidėti prie Nepriklausomybės šventės iškilmingesnio minėjimo, jos prasmės išryškkinimo ir apvainikavimo. Čia išryškėja ir graži jungtis tarp visuomenininkų ir kultūrininkų, visiems prisidedant prie lietuvių širdžiai ir gyvenimo idealams taip brangios šventės minėjimo. Būtų gražu, kad dailininkus pasektų ir kiti kūrėjai-mėnininkai ir baltąjį Vasarį papuoštų muzikiniu, žodiniu, vaidybinio ir dainos menu.

Šiuos Nepriklausomybės šventės minėjimas be trumpos ir prasmingos kalbų turėtų puošti lietuvių kūrėjo genijus.

(Nukelta į 6 psl.)

Anykščių šilėlis Baltimorės knygyno lange...

LITUVIŲ KULTŪRINIS LANGAS BALTIMORĖS MIESTO KNYGYNE

Vysk. Antano Baranauko "Anykščių šilėlio" antrosios anglų kalbos laidos proga baltimoriečio poeto Nado Rastenio rūpesčiu miesto centrinėje viešojoje bibliotekoje, Enoch Pratt Library, buvo įrengtas lietuviškas langas.

Visą sausio mėnesį knygyno lankytojai ir šiaip praeiviai matė tarsi mažą dviejų vietos lietuvių kūrybos parodėlę. Tarp kitų originalių N. Rastenio veikalų lange vyraavo A. Baranauko "The Forest of Anykščiai". Reginys pavairintas kito baltimoriečio -- medžio dailiadirbio Br. Buračo drožiniais. Lango šonuose -- vyskupo A. Baranauko ir jo klasinės poemos anglų kalbon vertėjo padidinti atvaizdai, piešti N. Rastenio.

Kad kitataučiai langu tikrai domėjosi, parodo bibliotekos direktoriaus Edwin Castagna laiškas: "Dear Dr. N. Rastenis:

"On behalf of the Trustees of the Enoch Pratt Free Library, I wish to thank you for your generosity in lending us copies of your translation of "The Forest of Anykščiai", and other works, examples of Lithuanian craftsmanship, and a variety of display items for use in our current window display featuring the new edition of Bishop Antanas Baranuskas' classic poetry.

This exhibit is attracting a great deal of attention, and we are receiving many favorable comments on it".

To paties knygyno lange N. Rastenio pastangomis buvo išsirūpinta vieta panašiai parodėlei ir 1968 m., paminint 50 metų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Tada baltimoriečiai buvo supažindinti su kito mūsų klasiko -- Kristijono Donelaičio "Metų" (The Seasons) angliškąju vertimu, taip pat atliktu N. Rastenio.

Abu šių metų parodėlės dalyviai gyvena greta vienas kito Hollins gatvėje, netoli Liet. Sve-tainės. Ši vieta yra tarsi mažą Baltimorės "Lithuanian Plaza". Iš gatvės pusės prie Rastenio daržiuko vartelių, ant aukštų stiebų, savitaisiais plevėsuoja lietuviškoji trispalvė greta šio krašto žvaigždėtosios arba pakaitomis Marylando valstijos vėliavos.

Anksčiau šioje apylin-kėje tautiečių tirštai gyventa. Dabar, daugumai išsiskirsčius į užmiesčius, ar visai iš Baltimorės išsikėlus, Liet. Sve-tainės aplinkoje pasiliko tik sėslieji.

Advokatas ir poetas N. Rastenis šių metų pradžioje sulaukė 80 metų, bet lig šiol visuomeniniam darbe vis buvo veiklus ir literatiškai kūrybingas. Šiuo metu yra rimčiau sunegalavęs ir gydomas Šv. Agnės ligo-

(Nukelta į 6 psl.)

POVILAS KAUPAS

Pavasaris

Nauja knyga SIMAS

Kviečiame įsigyti naują Jurgio Gliaudos knygą apie Simą Kudirką — SIMAS, kurią išleido Vilties leidykla.

Kaina 3 dol.

GAUNAMA DIRVOJE

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man

..... egz. SIMAS \$.....

Mano adresas

L. Tautkevičiūtė, R. Skrabutėnaitė, A. Tautkevičiūtė, L. Mikaliois ir R. Selenis išpildė K. Binkio "Baltasis Vilkas".

DETROTO LIETUVIŲ ŽINIOS

KAZIO BINKIO SPEKTALIS

Žmonės nepabugo sekmdienio šaltoko oro ir į Kazio

BALTIMORE

(Atkelta iš 5 psl.)

ninėje. Slaugės ir seserys-vienuolės, ligoninės valdytojos, esą nuostabiai rūpinasi ne tik savo iškiliojo paciento sveikata, bet domisi ir jo kūryba.

Julė Rastenienė, įžymi vietos lietuvių veikėja, taipgi ir mūsų skyriaus narė, apgailestauja, kad šiais metais Vasario 16-tosios iškilimėse juodviejų kėdės Liet. Svetainėje būsiančios tuščios, nes, pasak jos, "Mano vieta visuomet šalia Nado".

Tautinės S-gos Baltimorės skyriaus valdyba ir nariai linki savo garbės nariui D-rui N. Rasteniui greičiau sustiprėti, kad ir vėl galėtų lankyti mūsų sueigose.

S.M.

BALTIMORIEČIAI SUDEGINO BOLŠEVIKINĘ VĖLIAVĄ

Sausio 22 d. artipilnis autobusas baltimoriečių, nuvykusių į Washingtoną padėti tenyksiems lietuviams demonstruoti dėl barbariškos sovietinio teismo ištarmės Vytautui Simokaičiui, 16-tos ir K gatvių sankryžoj, netoli sovietų ambasados, sudegino komunistinę vėliavą.

Šią protesto vaikštynę surengė washingtonietis studentas Antanas Dambriūnas.

Binkio kūrybos spektaklį sausio 31 d. Lietuvių Namuose atvyko apie 250 asmenų. Tik labai gaila, kad šio spektaklio rengėjas SLA 200 kuopos pirmininkas Antanas Sukauskas staigiai susirgęs sausio 29 d. turėjo atsigulti Provedance ligoninėje ir spektaklyje dalyvauti negalėjo.

Spektaklio programa susidėjo iš dviejų dalių. Pirmoje dalyje buvo skaitomi Kazio Binkio kūriniai:

Gėlės iš šieno — Laimutė Tautkevičiūtė, Tamošius Bekepuris — Kazys Gričius, Kiškių sukilimas — Aldona ir Laimutė Tautkevičiūtės ir Robertas Selenis, Vokiškas pavasaris — Vytautas Ogilvis, Kriaučius Motiejus — Henrikas Dūda, Limpopo — Linas Mikulionis, Robertas Selenis, Antanas Poškus ir Kastytis Karvelis, Pareiškimų pareiškimas — Karolis Balys ir Baltasis Vilkas pasaka — Robertas Selenis, Linas Mikulionis, Rita Skrebutėnaitė, Aldona ir Laima Tautkevičiūtės.

Antroje dalyje buvo K. Binkio dramos "Generalinė Repeticija" ištrauka. Atliko: Karolis Balys, Justas Pusdešris, Vytautas Ogilvis ir Kazys Gričius.

Programą pravedė ir su K. Binkio kūryba supažindino Justas Pusdešris. Padėkos žodį vaidintojams ir atsilankusiems svečiams tarė kuopos finansų sekretorius Rimas Sukauskas-Sakis. Aktoriams buvo prisėgta po gėlytę. Spektaklis praėjo labai gražiai ir visi atsilankusieji juo buvo patenkinti. Spektaklį režisavo Justas Pusdešris. Scenovaizdžiai — Vytauto Ogilvio ir šviesos — Algirdo Plečkaičio.

Spektakliui pasibaigus svečiai kitoje salėje buvo vaišinami kavute, pyragais ir kokteiliais.

NAUJA VALDYBA

ALT S-gos Detroito skyriaus metiniame susirinkime, kuris įvyko sausio 29 d. Marijos Sims namuose, išrinkta nauja skyriaus valdyba: pirmininkas Albinas Grigaitis, vicepirmininkas Jonas Gaizutis, sekretorius Vincas Šarka, išdininkas Juozas Lesčinskas ir narė Marija Sims. Revizijos komisiją sudaro: Jurgis Baublys, Petras Svilas ir Jurgis Mitkus.

★

Balfo 76 skyriaus metiniame susirinkime sausio 31 d. Lietuvių Namuose išrinkta šioms metams valdyba: pirmininkas Kazys Ražauskas, vicepirmininkas Rožė Ražauskienė, Kazys Sragauskas ir Alfonsas Plepys. Sekretorius Vladas Staškus, finansų sekretorius Česys Šadeika, išdininkė ir kartotekos vedėja Kazė Viskantienė. Revizijos komisija: Petras Pagojus pirmininkas, Antanas Petrauskas ir Vacius Lelis nariai.

• Jūrų šaulių "Švyturio" kuopa vasario 20 d., 7:30 v. vak. Lietuvių Namuose rengia užgavėnių blynų vakarą. Bus "kiaušinių lupimo" varžytinės ir skiriamos premijos. Šokiams gros Rimas Kasputis.

• Gabijos ir Baltijos turtai ruošiasi Kaziuko mugei, kuri įvyks kovo 7 d. Lietuvių Namuose.

• Atsikūrė Lietuvių Studentų S-gos Detroito skyrius ir savo susirinkime vasario 7 d. Lietuvių Namuose išsirinko valdybą: Robertas Selenis — pirmininkas,

Linus Mikulionis — vicepirmininkas, Karolė Veselkaitė — vietos reikalų sekretorė, Rita Skrebutėnaitė — užsienio reikalų sekretorė ir Kastytis Karvelis — išdininkas.

• Dr. Gruzdas Zelba savo dantų kabinetą pardavė ir klijentus aptarnaus tik iki balandžio 1 d. A. Griniųs

GUBERNATORIUS W. G. MILLIKEN PRIĖMĖ LIETUVIŲ DELEGACIJĄ

Michigano gubernatorius William G. Milliken, dalyvaujant lietuvių delegacijai, pasirašė proklamaciją ir paskelbė vasario 16 — Lietuvių Laisvės Diena. Deklaracijoje trumpai paminima apie Nepriklausomybės atkūrimą 1918 m. ir kaip totalitarinė Sovietų Rusijos tironija ją 1940 m. prarijo. Paminėjęs, jog to žiauraus užgrobo J. A. Valstybės nepripažįsta, prašo Michigano valstijos piliečius sekti lietuvių kovą dėl laisvės, kuri šviečia kaip švyturys.

Pasirašius proklamaciją, lietuvių delegaciją gubernatoriui įteikė dr. A. Geručio knygą "Lithuania 700 Years", kurią gubernatorių žadėjo laikyti savo asmeniškoje bibliotekoje.

Delegacijoje dalyvavo Detroito lietuvių organizacijų centro pirm. Bernardas Brizgys (delegacijos vadovas), Stefa Brizgytė, LB apyl. pirm. Jonas Gaizutis, org. centro sekr. Saulius Šimoliūnas, Korp! Neo-Lithuania atstovė Audronė Vaitiekaitė, ateitininkų atstovė Aida Smalinskaitė, Studentų ir spaudos atstovas Robertas Selenis. (rs)

PARODA...

(Atkelta iš 5 psl.)

Ačiū jums dailininkai, kad mes turime progos pasigėrėti daugelio menininkų darbais, jūsų laimėjimais, ačiū ir Čiurhonio galerijos direktoriui skulptoriui Petrui Aleksai ir visai vadovybei už surengimą dailės parodų.

Pirmoji dailės paroda, skirta Vasario 16-ajai buvo surengta 1968 metais, Lietuvos Nepriklausomybės 50 metų sukakties proga. Joje dalyvavo 32 dailininkai su 74 kūriniiais.

Antroji buvo surengta 1969 m. ir joje dalyvavo Lietuvių Dailės Instituto 19 narių, išstatydami 79 kūrinius.

Trečioji paroda buvo surengta 1970 m. ir joje dalyvavo 39 dailininkai iš Kanados ir JA Valstybių, išstatydami 65 kūrinius.

Šioje ketvirtoje dailės parodoje, surengtoje Čiurhonio galerijoje Vasario 16 d.

MYK. VENCLAUSKAS

SNAIGĖMS KRINTANT

Gatvėj krinta baltos snaigės.

Lengvos, švelnios tartum pūkas, leidžias, sukas lyg apsvaigę... Aš prie lango kaip prikalta jau regiu tėvynę baltą su kalneliais pagiry... Švilpia rogės į pakalnę -- mes po du, po du būry...

Užtį sneigą.

-- Cha, cha, cha, cha, -- juokas aidi, gelsvos kasos išsisklaide, šaltas sniegas prausia veidus...

Juokias saulė akyse:

tirpdo naktį, tirpdo sniegą, tirpdo širdį -- kas nugirdė? Ar tos žvaigždės, ar tas vėjas, ar tas juokas išsidraikęs? Širdžiai nieko nebereikia -- jaunystė aruodai!

Ir tai vakar buvo, rodos...

Šiandien laisvas aš ir laisvoj žemėj, jie -- toli baltam kalnely: snaigėm krintant, brėkstant rytui, ten sukrito... Ir dabar pro baltą tylą šauksmas jų į dangų kyla atpildo už laisvę, už jaunystę, už tėvynę -- okupantai juos nuskynė!

Baltos snaigės krinta, krinta...

Kažkur aidi dūžiai varpo vakarinio, gaudis kaupiasi krūtinėj, skrenda ilgesiu į baltąjį kalnelį, kur jie ilsis ramūs ten, už laisvę mūsų žemės, ten, iš kur legendos sklis, kol gyva alsuos šalis...

Temsta, temsta.

Krinta snaigės. Varpas baigė. Lyg iš sapno pakylu, grįžęs iš baltų šilų -- kažkur toliuos pasiliko apsnigti kapai, kažkur sieloj dar ataidi gedulo varpai. teberymau, lyg apsvaigęs, o aplinkui snaigės snaigės...

minėjimo proga dalyvauja Chicago ir apylinkės 21 dailininkas, išstatydami 42 kūrinius. Už geriausius darbus bus skiriamos premijos.

Ši graži mūsų dailininkų tradicija prisidėti prie Nepriklausomybės šventės minėjimo yra didelis ir ver-

tingas įnašas į mus visus apjungiančius vienybės idėjos išryškinimą.

Ypatingas dėmesys yra kreipiamas į jaunuosius dailininkus, kurie susibūrę į "Dailės" grupę tęsia kūrybinį darbą. Paroda tęsiasi iki vasario 21 d.

Vyt. Kas.

PASKUTINIS LIAUDIES SEIMO POSĖDIS LIUDAS DOVYDĖNAS

Ištrauka iš knygos "Mes valdysim pasaulį"

(4)

Diena iš dienos Maskvos vyrams išsiaiškinant, jog iš Lietuvos nepavyko klasta ir melaginė propaganda išugdyti bolševikinio imperializmo tarnaitės, Liaudies Seimo vaidyba tik kompromitavo jau ir taip išaiškėjusį melą. Mažam krašte, kur sostinės žmogaus nusičiaudėjimapo valandos išgirsta visos krašto palaukės, Liaudies Seimo sesijos, griežčiausiai vykdomos pagal tikslų iš rusų kalbos išverstą scenarijų, darėsi griaudžiai juokingos. Gal dėl to jos ir įvyko vos trys.

Bet mes grįžkim į Aukšč. Tarybos posėdį. Finansų komisaras J. Vaišnora jau baigė skaityti biudžetą. Visi giliai atsiduso, vienas neįdomus ir ilgas dienotvarkės punktas šiaip taip baigtas. Venclova ir Girdzijauskas nusižiovavo komisarų kėdėse, gal iš džiaugsmo, gal iš papratimo, užsimiršę nors delnais užsidengti. Stachielska ir Paškevič pirmieji atsistoja ir laukia pirmininko žodžio pertraukai.

Bet pirmininkas Baranauskas nesusėjo sekti pasakui Vaišnora, nes, regėdamas miegančią salę, vos pats neužmigo. Aš mačiau, kaip jis trumpais pirštais gnaužė pypkutę, pasislėpęs po stalą, matyt, labai norėdamas užsirūkyti. Taip jis ir paklydo savo scenarijuje. Noriu jam padėti, surasti tą puslapį, kur parašyta, kad po finansų komisaro J. Vaišnoro LTSR biudžeto skaitymo daroma 40 minučių pertrauka. Bet abu nerandam to puslapio, o Sniečkus, Guzevičius, Didžiulis ir kiti kompartijos šulai laukia jiems seniai žinomos ir lauktos pertraukos.

-- Ar tikrai matei, kad po Vaišnoros turi būti pertrauka? -- klausia mane pirmininkas Baranauskas.

-- Man regis, tikrai taip buvo, -- atsakau.

-- Taip sakyti, draugai atstovai, skelbiu keturių dešimtų minučių pertrauką, -- rizikuoja pirmininkas be rašto ištarti tokius svarbius žodžius.

Atstovai ūm ai pakyla. Gira net seilėnusišluosto, o Abduskaitė pasimasąuoja krūtinės vietą, kuri buvo prispausta prie stalo briaunos. Visi sugužai būfeta.

Nors dar ne pietų metas, bet visi griebiasi už kandžiauti, gerti alų, arbatą. Kiekvienas nori kuo nors užsiimti, kad tik nereikėtų ką nors politikuoti, kalbėti. Neseniai prasidėjęs Vokietijos - Jugoslavijos karas skamba grūmojančia netikrumo gais-

da. Vokiečių kariuomenė jau žygiuoja prie Akropolis, ir visiems nuovoku, jog Balkanuose vokiečiai ilgai neužtruks. Ar tada? ... Kaip tada?

Tokiose nuotaikose dar labiau išryškėja beprasmingumas šitos vaidybos ir tik didina neviltį, pagalvojus apie tą visuotinę melagystę, apgaule ir klastą. Kas gi Sovietų Sąjungoje tikra ir tvirta, kuo galėtum pasitikėti, pasiguosti šiomis netikrumo ir lūkesčio valandomis?

Bufete dar tvankiau, negu salėje. Deputatė artistė Kymantaitė, Prekybos Komisaras Gregorauskas ir Paleckienė kalba apie kojinių atsargų sudarinėtojus, Paleckis su gen. Morozovu, politruku Petrausku, Didžiuliu sriubčioja arbatą, rankomis pasirėmę ant apskrito staliuko. Paleckis nepanašus į žmogų, akys paklaikusių žvilgsniu žiūri į bufetą, kur tarp ankstyvų gėlių guli visaip sudarytos žuvis, paršiukai, kepsniai. Jo veidas, kaip apkepto paršiuko, suplonėjęs kaklas, svyruoja didelė apykaklė; jo išvargęs žvilgsnis, sakytum, maldauja: "Jeigu galima, leiskit man mirti".

Sėdim prie staliuko: radiofono direktorius Banaitis, Staškevičiūtė, aš. Banaitis skundžiasi nepaenčiama padėtim radiofone. Kad ir literatūros valandėlėse, nesą jokių originalių novelių, apysakų, apybraižų. Su eilėrašiais pusė bėdos, bet beletristikos jokios.

(Bus daugiau)

• Vasario šėlioliktosios minėjimas Clevelande, kuri rengė Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius, vasario 14 d. praėjo dideliu pasisekimu, sutraukęs tiek į pamaldas abiejose bažnyčiose, tiek į pati minėjimą, daug žmonių. Kongresmano Wayne L. Hays ir ALT pirm. dr. Kazio Bobelio kalbos buvo išklausytos su dideliu dėmesiu ir ši kartą, berods, bus surinkta daug aukų Lietuvos vadavimo darbui.

Plačiau apie minėjimą bus kituose numeruose.

TRADICINIS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus tradicinis Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo minėjimas įvyks šeštadienio vakare, vasario 27 d., pirmininko A. Garmaus rezidencijoje, 24584 Chardon Road; pradžia 7 val. Minėjimas bus su paskaita ir draugiškomis vaisėmis.

Kviečiame skyriaus narius su šeimomis ir svečius dalyvauti, smagioje patriotinėje nuotaikoje praleisti vakarą. Privažiavimas leng-

vas. Reikale telefonuoti, 481-7963. Valdyba

• Lietuvių Teisininkų Draugijos Clevelando skyrius š. m. vasario mėn. 21 d., 4 val. p. p. šaukia narių susirinkimą, kuris įvyks p. p. E. Petkevičių bute, 30200 Royalview Dr. Visi nariai prašomi dalyvauti.

• Nijolė Maželienė, Dirvos sekretorė, išvyko atostogų į Floridą. Šiuo metu ten iš Clevelando atostogauja ir sol. Aldona Stempužienė, kuri Miami Beach, Fla., Vasario 16 d. proga turėjo porą koncertų.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

PILĖNŲ TUNTO SKAUTŲ TĖVŲ KOMITETAS

maloniai kviečia visus į tradicinį

UŽGAVĖNIŲ BLYNŲ BALIŲ

1971 m. vasario 20 d., šeštadienį, 7:30 val. vakaro,

ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE.

Linksma skautiška programa režisuojama p. Z. PECKAUS. Įvairiausi blynai ir kitoki užgavėnių valgiai. Baras. Šokiams groja J. PAŽEMIO orkestras.

Pelnas skiriamas skautų vasaros stovyk-

lai. Įėjimas, įskaitant vakarienę, 5 dol.; jaunimui 2 dol.

Bilietus platina ir stalus įvairaus dydžio grupėmis rezervuoja M. Puškorienė, telef. 486-8613 ir V. Urbaitis, telef. 761-6874.

SKAUTIŠKOS UŽGAVĖNĖS

Pernai tokia puota visiems svečiams buvo patikusi. Tad ir dabar, vos pradėjus skelbti numatomą vasario 20 d. Šv. Jurgio parapijos salėje dar smagesnį Pilėnų tunto vakarą, susidomėjimas jau kyla. Domisi ne vien tėvai bei artimieji bičiuliai, bet ir tie, kas rimtai vertina skautiškas idėjas, skautybės skiepimą vaikams ir jaunimui lygiai kaip ir naudingą lavinimą gausiose kilnių būdo ypatybių srityse. Pagaliau kas beatvyktų, tikrai pasižiūrės linksmu pokyliu.

Programoje vyresnieji ir jaunesnieji vaidins, Z. Pecui režisuojant, porą trumpų vaizdelių. Rinktinės vaisės, nors ir labiausiai išlepintam skoniui ir, žinoma, su apeigomis lietuviškais skindžiais (deja, kai kas vis dar mini svetimą žodį — blynus). Šokiams vilios ir lydės skoninga bei pažangi J. Pažemio kapela, ypatingai žavėdama lietuviškomis melodijomis.

Pilėnų tuntas šiandien stiprus. Besigailint atsistatydinusio tuntininko A. Meilaus, reikia pripažinti, kad tai buvo darbštus vadas, gerokai atgaivinęs kiek nusilpusį tuntą. Dabartinis tuntininkas s. v. ps. V.

A. L. TAUTINĖS SAJUNGOS SKYRIAUS VEIKLA

A. Liet. Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus valdybos posėdyje, vasario 6 d., vicepirmininko V. Stuogio bute, buvo patiekta skyriaus 1970 metų veiklos apyskaitos ir aptarta kiti dalykai. Apyskaitos apėmė skyriaus gegužinę pereitą vasarą ir Dirvos metinį banketą rugs. 26 d., kuriame buvo paminėta ir K. S. Karpiaus 75 metų sukaktis. Dalyvavo skyriaus pirmininkas A. Garmus, vicepirm. V. Stuogis, sekretorius Jonas Mockus, išdininkas Vladas Blinstrubas ir p. Karpis.

Kadangi praėjęs metas skyriui buvo pelningas, pirmininko A. Garmaus pasiūlymu skyrius padarė \$50.00 įnašą Vilčiai, prie savo jau stambiausios sumos negu kuris kitas skyrius turi, taip pat paskyrė \$25 Čiurlionio Ansamblio išvykai į Pietų Ameriką. Vasario 16-tos gimnazijos bendrabučiui Vokietijoje \$15 ir žaibo paramai \$10.

Išdininkas Vl. Blinstrubas pranešė, kad skyriaus nariai stengiasi sumokėti savo nario mokesčių į skyrių. Kiti nariai prašomi sumokėti nevilkinant, nes reikia atsiskaityti su ALTS centru už 1970 metus.

Šių metų skyriaus veiklos gairės bus paskelbta būsiniame visuotiniame susirinkime. (n)

Staškus jau nebe naujokas tose pareigose. Vadovavęs seniau porą metų. Šiais metais jau turi per 50 veiklių skautų. Dvasios vadovas — kunigas K. Žemaitis, draugininkai: s. v. v. sl. K. Giedraitis, ps. E. Jakulis ir v. sl. A. Simontis, be to, dar naudingai prisideda s. V. Bacevičius, v. s. Pr. Karalius ir v. s. V. Šenbergas. Visi gražiai santykiauja su tėvais.

Vakaro rengėjas — Tėvų komitetas, kurį sudaro: pirmininkas — J. Gudėnas ir nariai — L. Nagevičienė, Br. Mainelienė, M. Puškorienė ir V. Urbaitis. Darniai dirba beveik toje pačioje sudėtyje jau trejetą metų. Tai tikri pasišventėliai. Rūpestingai sudaro lėšas išskyloms, stovykloms ir visokiems kitiems tikslams. Lengva suprasti, kad ir ši kartą turi vilties sulaukti prielankios paramos iš apsių laukiamojo pokylio svečių.

Vladas Braziulis

• M. Pautienis sausio 20 d. baigė papildomas studijas ir gavo masterio laipsnį St. Xavier universitete Cincinnati, Ohio. Prieš tai jis baigė Ohio State Universitetą biologiją ir mokytojų Lancaster vidurinėje mokykloje. Sausio mėnesį priimtas į Columbus odontologijos mokyklą. Iš kart atsirado dvi progos: tęsti masterio studijas iki doktorato, arba lankyti odontologijos mokyklą.

• Filmas "Konspiratoriai" bus rodomas šį penktadienį, vasario 19 d., 8:30 val. vak. Amerikos Lietuvių Konservatorių Klubas susirinkime, 5106 Wilson Mills Rd., Clevelande. Įėjimo auka 1 dol.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vésinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

Krautuvės atdaros mieste penktadieniais 10 v. r. iki 5:45 v. Skyriuose iki 9:30 v. Mes duodame ir keičiame Eagle Stamps

MAY'S BUDGET STORES

DOWNSTAIRS

PUSMETINIS IŠPARDAVIMAS! VISAME KRAŠTE ŽINOMŲ VYRIŠKŲ GOLD CROSS KOJINIŲ

Slight Irregulars in 3 Low Price Groups

1/2

AND
More

OFF

Regular Quality
Prices

GRUPĖ 1

59^c

pora

Jei be
priekaištų
1.25

Grupė 1 turi keturius stilius. Įskaitant (A) 6x3 rombuotu užbaigimu medvilnės kojines. Elastikinis viršus juodos ir įvairių lygių spalvų. Dydžiai 10 1/2 iki 13 grupėje. Taip pat (B) rumbotos medvilnės. Be elastikos juodos arba lygių spalvų. Dydžiai 10 1/2 iki 13. Arba (C) trumpos lygaus mezgimo nailoninės. Juodos, tamsiai mėlynos, rudos, pilkos ar baltos. Arba pasirinkite (D) trumpas nailonines storas plono mezgimo kojinių juodas, mėlynas, tamsiai pilkas arba baltas.

GRUPĖ 2

Jei be
priekaištų
1.50

75^c

A. 2x1 mezgimo nailoninės Lycra Spandex. B. Adams mezgimo 1x1 Antron nailoninės, Lycra Spandex. C. Minkštos orloninės acrylic. D. 2x1 mezgimo nailono, vilnos ir Lycra Spandex.

GRUPĖ 3

Jei be
priekaištų
2.00

1.00

A. Egzekutyviniai ilgio virš blauzdos kojines. Pagamintos iš dakrono polyester ir medvilnės mišinio. Papildomo stiprumo ilgesniam nešiojimui. Vienas dydis tempiasi nuo 10 iki 14 dydžio.

Budget, Men's Furnishings, Visose 7 krautuvėse

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Dirva praeitą savaitę, taisant spausdinimo mašiną, išėjo tik vieną kartą. Atsiprašome skaitytojų.

• Lituanistikos Instituto korespondenciniu keliu pravestame balsavime naujais instituto nariais išrinkti šie asmenys:

Jurgis Blekaitis, Anatolijus Matulis, Genovaitė Židonytė-Vėbrienė, Antanas Tamošaitis, Česlovas Grincevičius, Julius Slavėnas, Konstantinas Račkauskas, Julius Šmulskštys, Gražina Krivickienė, Ilona Gražytė, Henrikas Nagys, Antanas Rūkštelė, Juozas Žilevičius, Rapolas Krasauskas, Benediktas Mačiuka, Leonas Sabaliūnas ir Vytautas Vardys.

Iš 53 instituto narių balsavo 44. Balsų skaičiavimo komisiją sudarė: L. Dambriūnas, dr. K. Jurgėla ir Birutė Saldukienė.

Lituanistikos Instituto pirmininkas yra dr. V. Mačiūnas.

BŪSTON

NEOLITUANŲ ŠVENTĖ

Bostono L.S.T. KORP! NEO-LITHUANIA malon-

niai kviečia visus į Korp! metinę šventę, kuri įvyks vasario 27 d., 7:30 val. vak., ALT S-gos Namuose, 484 East Fourth St., South Boston.

Dienotvarkė: 7:30 v. v. — Filisterių sueiga, Valdybos pranešimas, Padalinio valdomųjų organų rinkimai ir einamieji reikalai.

8:00 v. v. Iškilminga sueiga, — pagrindinis kalbėtojas bus kol. fil. Antanas Diržys iš New Yorko. Vaisės (BLYNAI!!!) ir šokiai. Įžanga: \$5.00 porai, \$3.00 asmeniui ir \$2.00 studentams.

Iki pasimatymo!!! Visus kviečia Bostono padalinio valdyba.

• SLA II-os Apskritis suvažiavimas įvyks kovo 21 d. Lietuvių Piliečių Klube, So. Boston, Mass. 11 val. ryto.

Visos antros apskrities ribose esančios kuopos, prašome atsiųsti kuo daugiau delegatų.

Po suvažiavimo 2 val. po pietų bus banketas — pagerbimas SLA viceprezidento Aleksandro Chapliko.

Apskrities valdybos sekretorė Antanina Audick prašo visų atsilankyti.

A. A.

PRANUI STEMPUŽIUI

Argentinoje mirus, jo sūnams Clevelande, JUOZUI STEMPUŽIUI, Tėvynės Garsų radijo programos vedėjui, ir PRANUI STEMPUŽIUI su šeimomis reiškiame gilią užuojautą

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

A. A.

JADVYGAI MATUSEVIČIENEI

mirus, jos vyrui JUOZUI MATUSEVIČIUI, dukroms TERESEI ir REGINAI su šeimomis reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime

Aldona ir Vytautas
Mauručiai

A. A.

JADVYGAI MATUSEVIČIENEI

mirus, skaudžiai liūdintiems inž. JUOZUI MATUSEVIČIUI mylimos žmonos ir TERESEI, REGINAI brangios mamytės netekus, Jiems ir jų šeimoms giliausią užuojautą reiškiame ir dvasinės ištvermės bei stiprybės linkime

Kazys, Aldona ir Ričardas
Krulikai

New Yorko Nassau apskrities pirmasis egz. deputatas Harold E. Collins priėmė lietuvių delegaciją ir savo apskritį paskelbė "Lithuanian Independence Week". Nuotraukoje iš kairės: K. Miklas, Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis, E. Cibienė, D. Miklaitė, R. Vilgalytė ir J. Vilgalis. Sėdi Harold E. Collins.

CHICAGO

BLYNŲ BALIUS

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris Chicagoje š. m. vasario 20 d. B. Pakšto svetainėje (California ir 38-tos g-vės kampas) rengia Tradicinį Užgavėnių Blynų Parengimą. Gros B. Pakšto orkestras. Svečiai bus vaišinami šaltais ir šiltais valgiais. Be to, karštais užgavėnių blynais. Įėjimas — 8 dol., studentų porai — 7 dol. Pradžią 7 val. 30 min. vak. Svečiai maloniai kviečiami dalyvauti.

Vietos rezervuojamos iki vasario 19 d. pas filist. Kazį Kasakaitį, tel. 776-2241.

ELIZABETH

UŽTARNAUTAS ĮVERTINIMAS

Vasario 6 d. Lietuvių Laisvės salėje, Elizabethėje įvyko Lietuvos Atsiminimų Radijo valandos 30 metų veiklos sukačiai paminėti komiteto susirinkimas.

Dalyvavo visų pagrindinių komisijų nariai. Iš pra-

nešimų paaikškėjo, kad įvyks du atskiri parengimai: koncertas, balandžio 24 d. Lietuvių Laisvės salėje, Elizabethėje ir banketas, balandžio 25 d., Newarko lietuvių parapijos salėje.

Koncertuoti pakviesti profesionalai iš Chicago, New Yorko ir New Jersey. Bilietų kainos į koncertą — 4, 3 ir 2 dol. Į banketą su programa 10 dol. auka.

Šia proga bus malonu pasveikinti ilgametį radijo programos vedėją — prof. dr. Jokūbą Stuką.

A. S. Trečiokas

LOS ANGELES

ĮDOMI PASKAITA

Los Angeles lietuviai protestantai rengia įdomią paskaitą, kurią skaitys istorikė Vanda Sruogienė. Šios paskaitos tema — LIETUVOS KUNIGAIKŠČIAI RADVILAI — jų kilmė ir darbai.

Paskaita įdomi ne tik vyresnio amžiaus lietuviams, bet ir mūsų jaunimui, kuris domisi savo tėvų gimtuoju kraštu. Radvilai buvo gar-

ROCHESTER

• Vasario 16-tos minėjimas įvyks vasario 21 d. pamaldomis 11 valandą Šv. Jurgio lietuvių parapijos bažnyčioje ir 3 valandą minėjimas salėje. Minėjime pagrindinę kalbą pasakys VLIKo atstovas Romas Kezys. Minėjime sutiko dalyvauti miesto valdžios atstovai, kongresmanas Frank Horton ir kiti. Romas Kezys yra gerai susipažinęs su Brazilinkų byla, nes tuo reikalu buvo nuvykęs į Turkiją ir ten matėsi su Turkijos valdžios atstovais. Taip pat buvo aktyvus ir Simo Kudirkos išdavimo protestų dalyvis.

ALTo valdyba kviečia Rochesterio ir apylinkės lietuvių minėjime dalyvauti. Valdybai pirmininkauja Juozas Jurkus.

• Vincas Wissman baigė Paulistų ordeno kunigų seminariją ir sausio 16 d. New Yorke buvo įšventintas kunigu. Sausio 24 d. savo gimtojoje Šv. Jurgio lietuvių parapijoje laikė pirmas šv. Mišias. Paulistas kun. Vincas pastoraciniam darbui paskirtas į Memphis, Tenn. prie Šv. Patriko bažnyčios.

Jaunojo kunigo tėvai Vincas ir Mary Wissmanai Rochesterį žinomi biznieriiai.

• Jūratė Kazickaitė, Ass. Press jaunųjų korespondentų narė, sausio 30 d. lankėsi Rochesterį ir darė pranešimą šio miesto Ass. Press klube. Taip pat turėjo pasikalbėjimą TV. (vv)

Saugus ir pelningas santaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskačius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Š. m. sausio mėn. 22 d. Kanadoje, Sudbury staigiai mirusio ir palaidoto Toronte, laisvės kovotojo

A. A.

Itn. JONO ŽIŪKO

giminėms Amerikoje, Kanadoje ir Lietuvoje, S-gos ir vadovybės vardu reiškiau gilią užuojautą

Matas Naujokas

PADĖKA

Mūsų mylimai dukrai ir seseriai

A. A.

RITAI GALINYTEI-ELAM

mirus, didžiulį skausmą padėjo išgyventi mūsų giminės ir šeimos prieteliai savo nuoširdžiomis užuojautomis žodžiu, laiškais ir per sp. udą, guodžiančią paramą, maldomis, gausiu šernėnų lankymu, Šv. Mišių aukomis, gėlėmis ir palydėjimu į amžinojo atilsio vietą. Visiems jiems tariame nuoširdžiausią ačiū.

Širdingai dėkojame Nepaliaujamosios Pagalbos klebonui kun. Angelaičiui už rožinio sukalbėjimą laidotuvių namuose, pamaldas bažnyčioje, maldas ir apeigas kapuose.

Mūsų didi padėka karsto nešėjams.

Giliu dėkingumu minime tuos mūsų giminaičius ir bičiulius, kurie, būdami arti ar toli, teikė ar tebeieškia mums visokiariopą pagalbą, dalinosi ir tebesidalina mūsų atsiminimais ir skausmais: Joną Naujokaitį, M. ir V. Mariūnus, Bronę Galiniene, Teodorą Galinį, Teresę Galiniene, Macieją Jauskus, Birutę ir Petrą Januškus Windsore, Brazaičius, Čiuprinskus, Skirptus, Salylą, Reginą ir Adą Švarcus, Ireną ir Peterį Delwigs.

Širdingas ačiū priėmimo po laidotuvių šeiminkams Urbanavičiams.

Motina Jadzė Naujokaitienė
su vyru Juozu, sesuo Gražina
Kampe su šeima.